

Вінницький національний технічний університет
(повне найменування вищого навчального закладу)

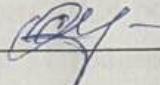
Факультет менеджменту та інформаційної безпеки
(повне найменування інституту, назва факультету (відділення))

Кафедра фінансів та інноваційного менеджменту
(повна назва кафедри (предметної, циклової комісії))

Бакалаврська кваліфікаційна робота на тему:
УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ
ПІДПРИЄМСТВА
(на прикладі приватного акціонерного товариства
«Будматеріали»)

08-43.БДР.013.00.076 ТЧ

Виконала: студентка 4 курсу,
групи МФКД-206
спеціальності 073 – Менеджмент
(шифр і назва напрямку підготовки, спеціальності)

 Півторак О. О.
(прізвище та ініціали)

Керівник: д.е.н., професор, зав каф. ФІМ
(наук. ступінь, вч. звання, назва кафедри)

 Зянько В. В.
(прізвище та ініціали)

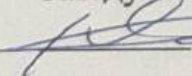
«03» червня 2024 р.

Опонент: к.т.н., доцент каф. ЕПВМ
(наук. ступінь, вч. звання, назва кафедри)

 Ратушняк О. Г.
(прізвище та ініціали)

«05» червня 2024 р.

Допущено до захисту
Завідувач кафедри ФІМ

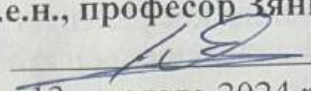
 д.е.н., проф. Зянько В. В.
(прізвище та ініціали)

«11» червня 2024 р.

Вінниця ВНТУ – 2024 рік

Вінницький національний технічний університет
 Факультет менеджменту та інформаційної безпеки
 Кафедра фінансів та інноваційного менеджменту
 Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
 Галузь знань – Управління та адміністрування
 Спеціальність – 073 Менеджмент
 Освітньо-професійна програма – Менеджмент фінансово-кредитної діяльності

ЗАТВЕРДЖУЮ
 завідувач кафедри ФІМ
 д.е.н., професор Зянько В. В.

 «13» лютого 2024 р.

ЗАВДАННЯ НА БАКАЛАВРСЬКУ КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТЦІ

Півторак Олександрі Олександрівні
 (прізвище, ім'я, по-батькові)

1. Тема роботи: Управління фінансовою стійкістю підприємства (на прикладі приватного акціонерного товариства «Будматеріали»)

Керівник роботи Зянько Віталій Володимирович, д.е.н., професор
 (прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджено наказом ВНТУ від «11» березня 2024 року № 80.

2. Термін подання студентом роботи: 31 травня 2024 року

3. Вхідні дані до роботи: Шушкова Ю. В., Парфенюк Є. І. Стратегічні орієнтири та засоби зміцнення фінансової стійкості підприємств в умовах нестабільності. Академічні візії. 2023. №24. DOI: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.8424502>. Неізвестна О., Григорук А., Литвин Л. Сучасні інструменти підтримки фінансової стійкості України в умовах воєнного стану. Економіка та суспільство. 2022. №39. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-39-62>. Ізюмська В., Нікульшина А. Управління фінансовою стійкістю підприємства. Економіка та суспільство. 2021. № 34. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-34-26>. Чубка, О. М., Процяк, Т. Ю. (2023). Вплив повномасштабного вторгнення на фінансову стійкість державних підприємств військово - промислового комплексу України. Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління, (10). <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2023-10-08-01>. Дранус В. В., Биченко Є. О. Оцінка ефективності управління фінансовими ресурсами фармацевтичних підприємств. Modern Economics. 2022. № 36(2022). С.51-58. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V36\(2022\)-08](https://doi.org/10.31521/modecon.V36(2022)-08); Фінансова звітність ПрАТ «Будматеріали» за 2022-2023 роки.

4. Зміст текстової частини:

У розділі 1 дослідити економічний зміст фінансової стійкості, чинники впливу на фінансову стійкість підприємства, розглянути існуючі методики аналізу фінансової стійкості підприємства.

У розділі 2 здійснити аналіз основних показників фінансово-господарської діяльності, а також оцінити фінансову стійкість ПрАТ

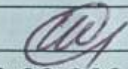
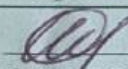
«Будматеріали».

У розділі 3 запропонувати заходи та визначити напрями покращення фінансового стану та підвищення фінансової стійкості ПрАТ «Будматеріали».

Перелік ілюстративного матеріалу: Таблиці: Таблиця 1.1 – Класифікація макроекономічних факторів впливу на стійкість економічної системи та фінансове становище підприємства; Таблиця 2.1 – Розрахунок абсолютних показників фінансового стану ПрАТ «Будматеріали»; Таблиця 2.2 – Аналіз майнового стану ПрАТ «Будматеріали»; Таблиця 2.3 – Аналіз ліквідності ПрАТ «Будматеріали»; Таблиця 2.4 – Аналіз рентабельності ПрАТ «Будматеріали»; Таблиця 2.5 – Аналіз ділової активності ПрАТ «Будматеріали»; Таблиця 2.6 – Значення коефіцієнтів фінансової стійкості ПрАТ «Будматеріали»; Таблиця 2.7 – Визначення фінансової стійкості ПрАТ «Будматеріали» на основі співвідношення його активів і пасивів.

Рисунки: Рисунок 2.1 – Динаміка показників фінансової стійкості ПрАТ «Будматеріали»; Рисунок 3.1 – Планування фінансового розвитку підприємства; Рисунок 3.2 – Аналіз фінансової стійкості підприємства; Рисунок 3.3 – Розробка рекомендацій для управління фінансовими ресурсами підприємства

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Спеціальна частина	доцент кафедри ФІМ Ткачук Л.М.	 13.03.2024 р.	 29.05.2024 р.

7. Дата видачі завдання «13» березня 2024 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва та зміст етапу	Термін виконання		Примітка
		початок	завершення	
1	Формування та затвердження теми бакалаврської дипломної роботи	01.12.2023	01.02.2024	Вик.
2	Виконання теоретичної частини БДР. Перший рубіжний контроль виконання БДР	24.04.2024	13.05.2024	Вик.
3	Виконання аналітичної частини БДР та розробка рекомендацій та пропозицій. Другий рубіжний контроль виконання БДР	14.05.2024	01.06.2024	Вик.
4	Нормоконтроль БДР	02.06.2024	03.06.2024	Вик.
5	Рецензування БДР	04.06.2024	06.06.2024	Вик.
6	Попередній захист БДР	07.06.2024	09.06.2024	Вик.
7	Захист БДР	10.06.2024	26.06.2024	Вик.

Студент

(підпис)

Півторак О. О.

(ініціали та прізвище)

Керівник роботи

(підпис)

Зянько В. В.

(ініціали та прізвище)

АНОТАЦІЯ

УДК 336.64

Півторак О. О. Управління фінансовою стійкістю підприємства (на прикладі приватного акціонерного товариства «Будматеріали»). Бакалаврська кваліфікаційна робота зі спеціальності 073 – Менеджмент, освітня програма – Менеджмент фінансово-кредитної діяльності. Вінниця: ВНТУ, 2024. 90 с. На укр. мові. Бібліогр. 26 назв; рис. 4; табл. 8.

У бакалаврській кваліфікаційній роботі запропоновано заходи з удосконалення управління фінансовою стійкістю будівельного підприємства. Наукові і практичні положення щодо напрямів підвищення ефективності управління фінансовою стійкістю підприємства доведені до рівня конкретних пропозицій, що дозволить їх використати на ПрАТ «Будматеріали» для підвищення ефективності управління його фінансовою стійкістю. У теоретичній частині роботи досліджено економічний зміст фінансової стійкості, розглянуто чинники впливу на фінансову стійкість підприємства, проаналізовано існуючі методики аналізу фінансової стійкості підприємства. В аналітичній частині роботи здійснено аналіз основних показників фінансово-господарської діяльності, а також оцінено фінансову стійкість ПрАТ «Будматеріали». У прикладній частині роботи запропоновано заходи та обґрунтовано напрями підвищення ефективності управління фінансовою стійкістю будівельного підприємства.

Ключові слова: фінансова стійкість підприємства, фінансовий потенціал, запас фінансової стійкості.

ABSTRACT

Pivtorak O. O. Management of the financial stability of the enterprise (on the example of the private joint-stock company "Building Materials"). Bachelor qualification work in specialty 073 – Management, educational program - Management of financial and credit activities. Vinnitsa: VNTU, 2024. 90 p. Ukr. language. Bibliography 26 titles; rice. 4; tab. 8.

Measures to improve the management of the financial stability of the construction enterprise are proposed in the bachelor's qualification work. Scientific and practical provisions on ways to increase the efficiency of managing the company's financial stability have been brought to the level of specific proposals, which will allow them to be used at PJSC "Building Materials" to increase the efficiency of managing its financial stability. In the theoretical part of the work, the economic meaning of financial stability is investigated, the factors affecting the financial stability of the enterprise are considered, and the existing methods of analyzing the financial stability of the enterprise are analyzed. In the analytical part of the work, an analysis of the main indicators of financial and economic activity was carried out, as well as the financial stability of PJSC "Building Materials" was assessed. In the applied part of the work, measures are proposed and directions for increasing the efficiency of managing the financial stability of the construction enterprise are substantiated.

Key words: financial stability of the enterprise, financial potential, margin of financial stability.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	7
1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	10
1.1 Суть фінансової стійкості та умови її досягнення	10
1.2 Основні чинники, що впливають на фінансову стійкість підприємства	16
1.3 Методичні підходи до аналізу фінансової стійкості підприємства	24
Висновок до розділу 1	31
2 АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ТА ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПрАТ «БУДМАТЕРІАЛИ»	33
2.1 Організаційно-економічна характеристика ПрАТ «Будматеріали»	33
2.2 Аналіз показників фінансового стану акціонерного товариства	35
2.3 Оцінка фінансової стійкості акціонерного товариства на основі аналізу джерел, що її забезпечують	48
Висновок до розділу 2	56
3 ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ТА ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА	59
Висновок до розділу 3	70
ВИСНОВКИ.....	71
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	74
Додаток А. Протокол перевірки кваліфікаційної роботи	77
Додаток Б. Баланс (Звіт про фінансовий стан)	78
Додаток В. Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)	84

ВСТУП

Фінансова стійкість підприємства – це є основа його виживання та забезпечення стійкого становища в ринковому середовищі. Як суб'єкт підприємницької діяльності, кожна компанія повинна забезпечити стабільний фінансовий стан, який дозволяє їй безперешкодно підтримувати здатність безперебійно виконувати взяті на себе фінансові зобов'язання перед діловими партнерами, країною, керівниками та працівниками.

У складних ситуаціях, таких як податкова ситуація в країні, криза заборгованості, уповільнення реформ у виробничому та соціальному секторах, підприємства можуть мати різні інтереси в отриманні та розподілі прибутку та збільшенні доходу підприємства. Виходячи з вищесказаного, основна увага підприємств зосереджена знову таки на забезпеченні фінансової стабільності, оптимальний рівень якої можна підтримувати використовуючи універсальні методи, розроблені вітчизняною та зарубіжною економічною наукою. У цьому полягає актуальність даної теми бакалаврської роботи.

Проблема оцінки фінансової стійкості підприємств досліджена значною кількістю вітчизняних і зарубіжних економістів, а саме їй присвячені наукові публікації таких авторів, як: Шушкова Ю., Парфенюк Є., Неізнестна О., Григорук А., Литвин Л., Ізюмська В., Нікульшина А., Чубка, О., Процяк, Т., Дранус В., Биченко Є. та ін. При цьому різні підходи до вирішення тієї чи іншої проблеми пояснюються відсутністю чіткого трактування самого поняття «фінансова стійкість підприємства».

Мета бакалаврської кваліфікаційної роботи – розробка пропозицій та рекомендації з покращення фінансової стійкості підприємства на основі дослідження теоретико-методичних та практичних аспектів його фінансової стійкості.

У відповідності до цієї мети в роботі вирішуватимуться такі основні завдання:

- з'ясування економічної сутності, типів та значення фінансової

стійкості підприємства;

- визначення основних чинників, що впливають на фінансову стійкість підприємства;
- розгляд основних методик аналізу фінансової стійкості підприємства;
- здійснення аналізу показників фінансового стану ПрАТ «Будматеріали»;
- оцінювання фінансової стійкості ПрАТ «Будматеріали» на основі аналізу джерел, що її забезпечують;
- розробка конкретних пропозицій, спрямованих на ефективніше використання фінансових ресурсів і покращення фінансової стійкості ПрАТ «Будматеріали».

Об'єктом дослідження є процес фінансово-економічної діяльності підприємств в ринковому середовищі.

Предметом дослідження є теоретичні та методичні основи фінансової стійкості підприємств в умовах реформування ринкової економіки в Україні.

Методи дослідження: у роботі були застосовані наступні наукові методи: абстрагування, аналіз і синтез, системний підхід, оцінка показників за допомогою економічного аналізу та математичної статистики.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що розроблені в бакалаврській кваліфікаційній роботі пропозиції та рекомендації можуть бути впроваджені на досліджуваному підприємстві – приватному акціонерному товаристві «Будматеріали», що сприятиме покращенню його фінансової стійкості та в цілому підвищенню ефективності господарської діяльності підприємства.

Особистий внесок здобувача.

Бакалаврська кваліфікаційна робота виконана самостійно. У ній обґрунтовано заходи з підвищення економічної ефективності управління фінансовою стійкістю підприємства будівельної галузі.

Винесені на захист наукові положення, висновки та рекомендації одержані автором самостійно.

Апробація результатів бакалаврської роботи.

Основні положення і результати виконаного дослідження доповідалися на LIII Науково-технічній конференції підрозділів Вінницького національного технічного університету (м. Вінниця, 20-22 березня 2024 р.).

Наукові публікації. За темою бакалаврської кваліфікаційної роботи опубліковані тези доповіді [26].

1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Суть фінансової стійкості та умови її досягнення

Фінансова стабільність є запорукою виживання компаній в умовах кризи та основою фінансової стабільності. Це дуже важлива характеристика яка вказує на фінансовий стан підприємства і визначає ефективність фінансового менеджменту підприємства.

Економічна література пропонує різні трактування фінансової стійкості.

Так, Філімоненко О.С. визначає фінансову стійкість підприємства як такий його стан, за якого обсяг майна (активів) є достатнім щодо вчасно і в повному обсязі погашати свої зобов'язання, тобто підприємство має бути платоспроможним [1]. Однак це визначення є дуже вузьким і не повністю прояснює концепцію.

Ряд авторів фінансову стійкість ототожнюють з фінансовою стійкістю та вважають фінансову стійкість результатом формування достатнього обсягу прибутку для розвитку підприємства. Такою є, на їх думку, визначальна ознака економічної самостійності підприємства [2].

Ще інші економісти вважають, що фінансова стійкість визначається як гарантована платоспроможність, збалансованість власних і залучених коштів, незалежність від кон'юнктури ринку та партнерських непередбачених обставин, довіра та залежність кредиторів та інвесторів». Вони вірять, що прибуток забезпечить підприємству фінансову незалежність [3].

Так само визначає фінансову стійкість підприємства розуміє Савицька Г.В., а саме – як здатність підприємства функціонувати, розвиватися, підтримувати баланс активів і пасивів у мінливому внутрішньому та зовнішньому середовищі, а також у його межах протягом тривалого періоду, що гарантує підприємству платоспроможність та

інвестиційну привабливість у межах допустимого рівня ризику [4].

Основну сутність фінансової стійкості І. А. Бланк визначає як характеристику стійкості фінансового становища підприємства, що може бути забезпечено за рахунок високої частки власного капіталу в загальному обсязі використаних фінансових ресурсів [5].

Отже, фінансова стійкість є комплексним поняттям, яке має зовнішній прояв, формується під час здійснення підприємством господарської діяльності і на неї впливають різноманітні чинники. Фінансова стійкість – це стабільність фінансового стану підприємства. Тому для виявлення фінансової стійкості підприємства треба здійснити аналіз усіх економічних показників, що характеризують його фінансовий стан.

Фінансова стійкість відображає засоби і джерела її формування, збалансованість доходів і витрат, рух грошових коштів і товарів, співвідношення власного і позикового капіталу підприємства і, як наслідок, накопичення власних коштів. Зауважимо, що вона оцінюється за певними фінансовими коефіцієнтами, які характеризують стан господарської діяльності, співвідношення довгострокової заборгованості до поточної, достатність забезпеченості підприємства госпрозрахунковими матеріальними цінностями.

Фінансова стійкість показує здатність підприємства нормально функціонувати та розвиватися в мінливому економічному середовищі та підтримувати баланс між активами та зобов'язаннями протягом тривалого періоду в межах прийнятного рівня ризику. Вона є гарантією платоспроможності та інвестиційної привабливості суб'єкта господарювання [6].

Отже, фінансова стійкість підприємства – це управління фінансовими ресурсами, їх розміщення та використання, яке забезпечує розвиток підприємства на основі прибутку та зростання власного і запозиченого капіталу, коли воно за цих умов зберігає свою платоспроможність та кредитоспроможність.

Однією з найважливіших форм корпоративної стійкості є здатність підприємства розвиватися за існуючих умов як внутрішнього, так й зовнішнього середовища. Для цього компанії повинні мати гнучку фінансову структуру та мати можливість залучати кредитні кошти за потреби, тобто повинні бути кредитоспроможними.

Підприємство є кредитоспроможним, якщо воно має передумови для отримання кредиту та має можливість своєчасно повернути кредит за рахунок сплати відсотків з прибутку або з інших джерел [7]. Це визначення підводить нас до іншого аспекту фінансової стабільності підприємства, який означає його розвиток, збільшення величини одержуваного ним прибутку та зростання капіталу.

Таким чином, фінансова стійкість підприємства досягається наступних умов – здійснення конкретних заходів, спрямованих на ефективне формування, розміщення та використання фінансових ресурсів при збереженні платоспроможності, яка є зовнішнім проявом стійкості підприємства.

Отже, остаточне визначення поняття фінансової стійкості також можна сформулювати так: фінансова стійкість підприємства – це здатність підприємства безперебійно здійснювати свою основну та іншу діяльність, незалежно від ризиків та змін у господарській діяльності у тому середовищі його функціонування, яке може виникнути в процесі господарської діяльності компанії.

Фінансово стійким вважається суб'єкт господарювання, який інвестує власні кошти для покриття коштів, вкладених в активи (основні засоби, нематеріальні активи, оборотні кошти), не бере необґрунтованих боргів і кредитів і сплачує у визначений термін борги, які виникли, своїм кредиторам.

Фінансова стійкість будь-якої комерційної фірми залежить від того, наскільки ефективним є управління на ній фінансовими ресурсами. Її визначають за складом активів, який має бути оптимальним; за співвідношенням, що склалося між власними і позиковими коштами; за

співвідношенням між активами та джерелами їх фінансування.

Фінансова стабільність компанії є важливою характеристикою фінансового здоров'я компанії. Вона пов'язана з її залежністю від кредиторів та інвесторів. За різних умов функціонування підприємств останні проходять різні етапи досягнення фінансової стійкості. Зокрема, у кризовій ситуації підприємства можуть досягти фінансової стабільності за допомогою таких кроків [8].

- 1) ліквідації поточного статусу банкрутства компанії.
- 2) відновлення фіскальної стабільності (короткострокового фіскального балансу).
- 3) забезпечення фіскального балансу в довгостроковій перспективі.

Кожному з цих кроків фінансової стійкості відповідає частина внутрішнього механізму: оперативна, тактична, стратегічна, які є комплексом заходів, за допомогою яких вирішуються конкретні завдання.

Діючий механізм фінансової стійкості – це комплекс заходів, спрямованих, з одного боку, на зменшення розміру поточної зовнішньої заборгованості підприємства в короткостроковій перспективі, а з іншого – на зростання обсягу найбільш ліквідних активів (грошей), завдяки чому досягається своєчасне погашення цих боргів.

Тактичні механізми фінансової стійкості – це комплекс заходів, спрямованих на те, щоб забезпечити фінансову рівновагу підприємства у перспективі.

Стратегічні механізми фінансової стійкості – це виключно агресивні стратегії фінансового розвитку, які забезпечують оптимізацію необхідних фінансових параметрів для прискорення економічного зростання підприємства. Іншими словами, стратегічний механізм фінансової стійкості – це система заходів, спрямованих на підтримку досягнутої фінансової рівноваги підприємства в довгостроковій перспективі. Цей механізм базується на використанні моделі сталого економічного розвитку підприємства, передбаченої основними параметрами фінансової стратегії. У цьому випадку

використовується така модель економічного розвитку компанії:

$$\text{ДОР} = \text{ЧП} : \text{ОР} \cdot \text{ККП} \cdot \text{А} : \text{ВК} \cdot \text{КОа}, \quad (1.1)$$

де ЧП: ОР — коефіцієнт, що характеризує прибутковість реалізації товарів;

ККП — коефіцієнт капіталізації чистого прибутку компанії;

А: ВК — коефіцієнт левериджу активів компанії;

КОа — коефіцієнт оборотності активів компанії [9].

За цього підходу фінансова стійкість являє собою єдиний процес і взаємопов'язує основні його складові.

Ряд науковців розрізняють поняття «фінансова стійкість» і «фінансова стабільність», вважаючи, що фінансова стабільність – це органічний процес, в якому чітко взаємодіють внутрішні механізми фінансової стабілізації підприємства, які допомагають вивести підприємство з кризового стану та забезпечити економічне зростання.

Фінансова стабільність як економічна категорія – це сукупність економічних зв'язків, які забезпечують підприємствам умови для підтримки абсолютної або нормальної фінансової стійкості з керованою фінансовою рівновагою, водночас забезпечуючи можливість сталого економічного розвитку з урахуванням найважливіших зовнішніх факторів.

Отже, фінансова стабільність – це здатність при збереженні достатньої фінансової стійкості підприємства досягати стану фінансової рівноваги та підтримувати цей стан у довгостроковій перспективі шляхом ефективного управління фінансами.

На нашу думку, поняття «фінансова стійкість» і «фінансова стабільність» є одним і тим же поняттям, що впливає з наведеного вище визначення фінансової стабільності.

Елементами фінансової стійкості є ресурсна стійкість та фінансовий баланс підприємства.

Фінансовий баланс підприємства — це відповідність між обсягом створених власних фінансових ресурсів і обсягом використаних (спожитих). Такий фінансовий баланс оптимізує співвідношення частки коштів, що враховуються в капіталі, і частки, спрямованої на споживання; регулює джерела і напрямки використання власних коштів; встановлює оптимальне співвідношення внутрішніх коштів і зовнішніх джерел формування власних фінансових ресурсів.

Оскільки фінансова збалансованість є комплексним показником, досягнення фінансової збалансованості значною мірою залежить від ефективності облікової політики підприємства, політики підприємства щодо формування та розподілу прибутку, амортизації, дивідендів, емісійної політики тощо.

Досягнення фінансової рівноваги є найважливішою умовою забезпечення фінансової стійкості підприємства. Це пояснюється тим, що збільшення можливостей забезпечення збільшення власних коштів означає підвищення фінансової стабільності та веде до зростання ринкової вартості компанії.

Ресурсна стійкість підприємства забезпечується за рахунок оптимальної структури робочої сили та фізичних ресурсів компанії. Зменшення потреби у фінансових ресурсах економить витрати та підвищує прибутковість компанії. Постійне збільшення прибутку дозволяє підприємству забезпечити формування необхідних власних фінансових ресурсів за рахунок внутрішніх ресурсів, що в свою чергу сприяє досягненню фінансової збалансованості підприємства та фінансової стабільності.

Потенційна стійкість — це здатність компанії збільшувати обсяги діяльності та досягати нових рівнів фінансової рівноваги. Компанії можуть досягти повної або часткової фінансової стабілізації. Повна фінансова стійкість підприємства може бути досягнута лише за умови наявності стабільного зниження вартості залученого капіталу та постійного зростання ринкової вартості підприємства. Для вирішення такого завдання необхідно

прискорити темпи економічного розвитку підприємств, коригуючи окремі параметри фінансової стратегії. Основна мета фінансової стратегії, розробленої компанією, полягає в тому, щоб забезпечити стабільно високі темпи економічного розвитку компанії, які не порушують фінансову рівновагу. Тільки дотримання цих вимог під час реалізації фінансової стратегії забезпечить досягнення певного ступеня фінансової стійкості для підприємства.

Фінансову стабільність часто ототожнюють з такими економічними поняттями, як надійність, платоспроможність і ліквідність.

Проте надійність комерційних підприємств є однією зі складових комплексного показника, такого як фінансова стійкість, що свідчить про наявність певних умов для ефективного використання ресурсів у довгостроковій перспективі. Фінансова стійкість є частиною таких показників, як надійність комерційної компанії.

Платоспроможність можна назвати складовою показників, що свідчать про фінансову стійкість підприємств. Іншими словами, поняття «фінансова стійкість підприємств» є більш широким поняттям, ніж поняття «платоспроможність підприємств».

Ліквідність і рентабельність є показниками, які характеризують поняття платоспроможності підприємства.

1.2 Основні чинники, що впливають на фінансову стійкість підприємства

Є багато чинників, які впливають на фінансову стабільність компанії. Для здійснення управління деякими з них, намагаючись посилити чи послабити їх впливу на фінансову стійкість їх згруповують за рівнем виникнення та важливістю [10].

Залежно від рівня виникнення чинники поділяють внутрішні і зовнішні.

Залежно від їх важливості розрізняють чинники першого рівня (основні),

другого рівня (похідні) і третього рівня (детальні).

Чинники першого рівня — узагальнюючі чи базові. Вони виникають як результат впливу чинників другого та третього рівнів, і водночас служать генераторами взаємодії більш дрібних чинників.

Чинники першого рівня включають:

- економічний етап розвитку системи;
- етапи життєвого циклу компанії.

Основним зовнішнім чинником, який впливає на фінансову стійкість підприємств, є стадія економічного циклу в розвитку економічної системи.

Залежно від стадії економічного розвитку системи відрізняються темпи виробництва, їх пропорції, рівень інвестицій у товарний фонд підприємств, обсяги реалізації продукції, доходи підприємства та громадян. Тому в умовах економічної кризи темпи реалізації товарів відстають від темпів виробництва, що зменшує інвестиції в основні запаси продукції, що призводить до ще більшого падіння продажів, а разом з тим і доходів підприємств і зниження рівня доходів громадян. В результаті цього знизиться ліквідність і платоспроможність підприємства, що неминуче негативно позначиться на його фінансовій стійкості.

Другим фундаментальним елементом на першому рівні є стадія життєвого циклу компанії. Це фундаментальний елемент у визначенні загальних економічних цілей компанії, а також у досягненні цілей усіх інших стратегій (стратегії управління діяльністю, стратегії управління капіталом, фінансової стратегії). На корпоративному рівні необхідно приділяти велику увагу роз'ясненню деталей окремих етапів розвитку компанії. Оскільки деталі окремих етапів розвитку підприємства також визначають потенційні можливості забезпечення достатнього розміру прибутку, формування приросту активів, а також фінансування кожного виду фінансових ресурсів, особливо за рахунок необхідного обсягу власних ресурсів з метою самофінансування і при цьому опосередковано буде формуватися певний ступінь фінансової стійкості та стабільності фінансово-економічної діяльності

підприємства.

Фактори другого рівня є похідними. Це результат дії фундаментальних факторів.

Фактори другого рівня (похідні) залежать від:

- середнього рівня платоспроможності громадян населення;
- демографічної ситуації;
- національної соціальної політики;
- національної податкової політики;
- фінансової політики;
- амортизаційної політики;
- загального рівня стійкості підприємств;
- обраної стратегії управління сферою діяльності;
- обраної стратегії управління активами підприємства;
- обраної стратегії управління капіталом;
- обраної стратегії управління грошовими потоками.

До факторів другого рівня належать зовнішні та внутрішні фактори впливу на господарську діяльність підприємства.

Зовнішні фактори другого рівня — це ті, вплив яких зумовлений характером державного регулювання (від особливостей проведення податкової, фінансової, амортизаційної, соціальної, демографічної політик тощо). Характер і глибина впливу факторів розробки, або факторів другого рівня, залежить від типу, напрямку та методу цього регулювання та його придатності до етапу бізнес-циклу.

До другого рівня внутрішніх похідних факторів, що забезпечують фінансову стабільність, належать стратегії, що визначають сферу діяльності компанії, політику управління активами, власним і позиковим капіталами. Розроблена стратегія визначає загальні потреби в активах та їх оптимальну структуру, водночас визначає також джерела фінансування цієї потреби та оптимізує структуру капіталу. Це забезпечує досягнення ефективного пропорційного співвідношення між показниками фінансової рентабельності та

показниками фінансової стійкості компанії. Досягнення необхідної пропорційності між показниками рентабельності та показниками фінансової стійкості має бути основною метою компанії. Це тому, що це один із факторів, який сприяє максимізації ринкової вартості компанії.

За допомогою факторів третього рівня чітко та детально пояснюється механізм впливу похідних факторів на фінансове становище підприємства. Валив чинників третього рівня залежить від:

- середнього рівня платоспроможності громадян населення;
- рівня економічної конкуренції;
- рівня інфляції;
- структури активів підприємства;
- обраної стратегії управління власними фінансовими ресурсами і позиковим капіталом;
- обраної стратегії управління ризиками.

Фактори третього рівня по-різному впливають на фінансову стабільність. Тому одним із найважливіших внутрішніх факторів фінансової стійкості за своєю важливістю є оптимізація структури фінансових активів підприємства.

Вплив вибору правильної стратегії управління активами є подібним. Фінансова стійкість компанії значною мірою залежить від якості політики управління фінансовими активами, обсягу наявних у неї оборотних коштів, розміру активів у формі власного та валютного капіталу. При зменшенні виробничих запасів і збільшенні оборотних активів в обороті будуть додаткові кошти, що дозволить підприємству отримати більше прибутку, але в той же час існує ризик банкрутства підприємства. Оптимізація управління ліквідними активами означає забезпечення достатньо високого рівня їх прибутковості при мінімізації ризику втрати підприємством своєї платоспроможності, ліквідності і фінансової стійкості.

До другого найважливішого внутрішнього фактору третього рівня є стратегія управління капіталом. Суть цієї стратегії полягає в отому, щоб

оптимізувати структуру фінансових активів, власних фінансових ресурсів, здійснити правильний вибір управлінської політики. При самофінансуванні за рахунок власних коштів зростає і потенційна можливість підприємства. Важливе значення має як загальна сума прибутку, так і структура його розподілу, тобто частка, яка спрямовується на цілі реінвестування.

Таким чином, одним із основних внутрішніх чинників, що впливають на фінансову стійкість компанії є політика розподілу та використання прибутку.

Суттєвий вплив на фінансову стійкість підприємств має подальша мобілізація коштів на ринку позичкових капіталів. Збільшення позикового капіталу, з одного боку, призводить до зростання рентабельності власного капіталу, а з іншого — надмірне збільшення частки позикового капіталу знижує фінансову стійкість підприємства, підвищує ризик втрати платоспроможності та фінансової автономії.

Тому в даному контексті особливого значення набувають фактори раціонального використання ефектів фінансового важеля та забезпечення оптимізації структури капіталу компанії.

Вплив зовнішніх чинників третього рівня на фінансову стабільність особливо посилюється на етапі кризової економіки. Попит населення на продукцію підприємства тісно пов'язаний з його фінансовою стійкістю, оскільки зростання попиту створює стимул для розширення сфери діяльності. Останнє вимагає збільшення активів підприємства, що зумовлює необхідність пошуку додаткових джерел фінансування цього збільшення. Залучення додаткових джерел фінансування викликає структурні зміни у складі фінансових активів і тим самим впливає на фінансову стабільність підприємства.

Зменшення попиту на продукцію підприємства, характерне для періодів економічної кризи, що призводить до зростання конкуренції та підвищення її рівня на різних типах ринків.

Отже, не менш важливим зовнішнім фактором фінансової стабільності є гострота конкурентної боротьби. Це пояснюється тим, що конкурентна

боротьба викликає циклічні зміни на ринку продуктів, ресурсів і фінансових ринках, що спричиняє коливання цін на продукти компанії (впливає на кількість, доступну для продажу); на фізичні ресурси (зміну виробничих витрат і витрат на продаж); на фінансові ресурси (впливає на здатність компанії залучати позикові кошти).

Третім рівнем зовнішніх факторів, що впливають на фінансову стабільність, є також рівень інфляції. Порівняно зі стабільною стадією розвитку, в умовах економічної кризи розмір чистого прибутку зменшується, що посилює вплив інфляції та негативно впливає на фінансову стійкість підприємств. Це призводить до зменшення обсягу власних фінансових ресурсів підприємства, які як правило формуються за рахунок внутрішніх джерел.

Усі макроекономічні фактори, які мають впливають на стійкість економічної системи та опосередковано впливають на фінансове становище підприємства, можна класифікувати за наступними основними ознаками (табл. 1.1).

Таблиця 1.1 – Класифікація макроекономічних факторів впливу на стійкість економічної системи та фінансове становище підприємства

№ пор.	Класифікаційна ознака	Перелік чинників
1	2	3
1	За економічним значенням	1. Фундаментальні фактори, що визначають основні макроекономічні темпи розвитку національної економіки (величину валового національного продукту, обсяг інвестицій, обсяг і структуру капітальних вкладень, грошову масу в обігу). 2. Похідні фактори, які є результатом впливу фундаментальних факторів (рівня інфляції, структури розміщення грошової маси, національного попиту на платоспроможні засоби, рівня доходів споживачів, стану ринку грошей, фінансового і фондового ринків, ринку кредитних ресурсів, ринку засобів виробництва, ринку праці)

Продовження таблиці 1.1

1	2	3
2	За походженням	1. Фактори, що впливають з об'єктивних економічних законів (закону грошового обігу, що визначає кількість грошей в обігу та їх структуру, закону кругообігу капіталу, що визначає обсяг інвестицій та їх структуру). 2. Фактори, що виникають у зв'язку з державним регулюванням економіки (до них належить наявність та характер податкової політики, політики регулювання інвестиційної діяльності суб'єктів господарювання, кредитних ринків, ринків короткострокових грошей, ринків цінних паперів)
3	За впливом на економіку	1. Фактори, що стимулюють розвиток економічної системи (обсяг валового національного продукту, збільшення промислового виробництва, збільшення обсягу інвестицій в економіку та розмір перевищення амортизації, що є однією з умов економічного зростання). 2. Чинники, що негативно впливають на розвиток економіки, а саме основні передумови економічної стагнації (зменшення обсягу інвестицій із перевищенням амортизаційних відрахувань над загальною сумою інвестицій, збільшення собівартості продукції за рахунок збільшення обсягу інвестицій) , одночасне зменшення обсягів виробництва, посилення податкового тиску, негативні зміни в структурі собівартості продукції (реалізації продукції, робіт, послуг)
4	За впливом на результати фінансово-економічної діяльності підприємства	1. Прямі чинники, зміни яких негайно відображаються на фінансовому становищі компанії (зміни податкової політики, такої що стосується податкових ставок, податкових умов, пільг, амортизаційної політики, грошово-кредитної політики тощо). 2. Посередницькі фактори (включаючи базові)

До чинників, що мають вплив на фінансову стійкість підприємства, також відносяться:

- соціально-політичне та загальноекономічне становище країни;
- кон'юнктура фінансового ринку;
- внутрішня стабільність бізнес-інститутів.

Тоді як суспільно-політична ситуація в країні залежить від:

- рівня соціальної стабільності в суспільстві;
- впливу на ситуацію опозиції;

– фіскальної, економічної та соціальної політики;
політичного напрямку нинішньої влади.

Загальна економічна ситуація описується такими параметрами:

стан платіжного балансу країни;
стан інвестиційного середовища;
стан реального сектора економіки;
розмір тіньової економіки;
рівень оновлення виробничих потужностей.

Стан фінансових ринків залежить від попиту і пропозиції грошової маси, рівня інфляції та інфляційних очікувань, величини та графіка погашення державного боргу, рівня прибутковості ринку цінних паперів і обмінного курсу національної валюти, грошової емісії та напряму фінансової політики України. Також потрібно враховувати інвестиційне середовище, стан платіжного балансу країни та рівень дефіциту державного бюджету. Значний вплив на фінансову стабільність підприємства має також податкова політика. Слід досліджувати загальні економічні чинники, такі як зростання або зменшення виробництва, рівень зайнятості населення та кризи платежів.

Також важливо враховувати низку фінансових чинників, таких як кредит державних підприємств, процентні ставки, монетарна політика та стан грошових ринків. Особливий вплив на стан грошових ринків має інфляція. У ситуації, коли інфляція поступово знижується, ринкові процентні ставки суттєво впадуть, норма прибутку впаде, доходи компаній, відповідно, теж впадуть. Щоб уникнути цього необхідно змінити структуру балансів підприємств у бік збільшення частки довгострокової заборгованості.

Перераховані чинники є екзогенними і впливають на досягнення фінансової стійкості підприємства. При цьому слід враховувати і ендегенні чинники, які залежать від функціонування фірми.

Хоча класифікація чинників, що впливають на фінансову стійкість підприємства, здається неповною, вона дозволяє більш раціонально визначити складові фінансової стійкості, а для її досягнення можуть бути запропоновані

конкретні методи та заходи.

1.3 Методичні підходи до аналізу фінансової стійкості підприємства

Оцінка фінансової стійкості компанії передбачає здійснення об'єктивного аналізу розміру та структури активів і зобов'язань компанії, визначення на основі цього її фінансової стабільності та незалежності, а також включає аналіз фінансової та економічної діяльності на предмет її відповідності меті та статуту компанії.

Користувачами результатів аналізу фінансової стабільності є засновники компаній, їх керівництво, бізнес-партнери та банки. Саме оцінка фінансової стійкості компанії дозволяє зовнішнім користувачам визначити її майбутню фінансову спроможність.

Основним завданням аналізу фінансової стійкості є визначення здатності компанії протистояти негативному впливу різних чинників, серед яких зовнішні, внутрішні та непередбачувані, що вчинять вплив на її фінансовий стан [12].

Оцінка фінансової стійкості компанії в залежності від мети аналізу дозволяє зробити певні висновки.

- власники компанії (акціонери, інвестори та інші, хто зробив внесок у статутний капітал) бажають прийнятного збільшення частки позикових коштів.
- навпаки, кредитори (постачальники ресурсів, банки) віддають перевагу компаніям, які володіють високою часткою власного капіталу.

Визначення меж фінансової стійкості також є дуже важливим економічним аспектом, так як недостатня фінансова стійкість може призвести до банкрутства підприємства та відсутності коштів для розвитку виробничої та загальної діяльності суб'єкта. Негативно впливає на виробничо-господарську діяльність і надмірна фінансова стійкість, адже вона є гальмом

для розвитку виробничо-господарської діяльності та збільшує витрати підприємства через надмірні запаси та резерви.

Аналіз фінансової стійкості підприємства починається з вивчення коефіцієнтів його фінансової стійкості.

В даний час існує багато різних способів аналізу фінансової стійкості підприємства, які умовно розділяють на три великі групи:

- 1) аналіз фінансової стійкості компанії на основі аналізу співвідношення активів і пасивів;
- 2) аналіз фінансової стійкості використовуючи фінансові коефіцієнти;
- 3) аналіз розміру запасу фінансової стійкості.

У довгостроковій перспективі фінансову стійкість підприємства можна охарактеризувати за допомогою аналізу структури джерел його фінансування та залежності підприємства від його інвесторів та кредиторів. Джерелами фінансування підприємства є власний і позиковий капітал.

При аналізі розрахованих показників слід звернути увагу на їх відповідність еталонним значенням і на динаміку зміни цих показників.

Одним з таких показників є коефіцієнт автономії, який характеризує частку в загальній сумі авансових коштів вкладників підприємства і який можна розрахувати за формулою (1.2):

$$K_{\text{авт}} = \frac{BK}{K}, \quad (1.2)$$

де BK – власний капітал; K – загальна вартість капіталу.

Чим вище значення цього коефіцієнта, тим більша фінансова стійкість і незалежність підприємства від кредиторів. Частка власного капіталу в загальних фінансових ресурсах має бути не менше 50%.

Коефіцієнт концентрації залученого капіталу розраховують, використовуючи формулу (1.3):

$$K_{\text{конц}}_{3K} = \frac{3K}{K}, \quad (1.3)$$

де $3K$ – залучений капітал.

Зростання коефіцієнта концентрації залученого капіталу є свідченням збільшення на підприємстві частки позичених коштів у його фінансуванні. І навпаки, чим нижчий рівень $K_{конц_{ЗК}}$, тим меншою є заборгованість компанії і тим стабільніший її стан.

Відношення позикових коштів до власних є коефіцієнтом фінансового ризику, який вираховують, використовуючи формулу (1.4):

$$K_{фр} = \frac{ЗК}{ВК}, \quad (1.4)$$

Цей коефіцієнт показує, який обсяг залученого підприємством капіталу приходить на одиницю власного капіталу. Збільшення коефіцієнта фінансового ризику в динаміці є свідченням того, що посилюється залежність підприємства від зовнішніх інвесторів та кредиторів, тобто про те, що знижується фінансова стійкість, і навпаки.

Коефіцієнт маневрування власним капіталом показує здатність компанії маніпулювати власними коштами. Його вираховують, використовуючи формулу (1.5):

$$K_{ман_{ВК}} = \frac{ВК - НА}{ВК} = \frac{ВОК}{ВК}, \quad (1.5)$$

де $НА$ – необоротні активи; $ВОК$ – власний оборотний капітал, який є тією частиною власного капіталу, яка вкладена підприємством у оборотні активи.

З точки зору фінансів, чим вищим є значення цього коефіцієнта, тим ліпше для підприємства, тому що тим кращим є його фінансове становище. Адже він показує ступінь мобілізації власного капіталу вказуючи, скільки власного капіталу перебуває в обороті, тобто у формі, що дозволяє вільно маніпулювати цими коштами.

Оптимальним вважається значення коефіцієнта маневрування власним капіталом 0,5, а за деякими авторами 0,3. Про він може мати від’ємне значення, що пов’язано з відсутністю власних обігових коштів.

Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами вказує на те, яка частка власних оборотних коштів припадає на у загальну суму оборотних

активів. Його визначають, використовуючи формулу (1.6):

$$K_{заб\,ВОК} = \frac{ВОК}{ОА}, \quad (1.6)$$

де $ОА$ – оборотні активи.

Важливим фактором при аналізі фінансової стійкості підприємства є ступінь забезпеченості матеріальних запасів власними оборотними коштами. Це характеризує відповідний коефіцієнт, який вказує наскільки матеріальні запаси можуть бути самофінансовані без потреби в запозиченнях. $K^{забз\,вок}$ озраховують, використовуючи формулу (1.7):

$$K^{забз\,вок} = \frac{ВК-НА}{З}, \quad (1.7)$$

де $З$ – середньорічна вартість запасів.

Нормативним є значення коефіцієнта на рівні 60-80%. Хоча де-хто з економістів вважає критичним значення на рівні 50%.

Важливим є також коефіцієнт забезпеченості матеріальних оборотних активів плановими джерелами фінансування, за допомогою якого можна визначити фінансове становище та фінансову стійкість досліджуваного підприємства.

Виділяють чотири типи фінансової стійкості:

1) абсолютна, яка виникає тоді, коли запаси підприємства та його витрати формуються з власного оборотного капіталу:

$$З \leq ВРОК \quad (1.8)$$

де $З$ – величина запасів і витрат; $ВОК$ – величина власного та оборотного капіталу.

2) Нормальна, яка показує таке фінансове становище підприємства, за якого підприємству для забезпечення запасів і витрат необхідно залучати крім власного обігового капіталу ще й довгострокові кредити та позики:

$$З \leq ВОК + K^Д \quad (1.9)$$

де K^D – довгострокові кредити і позики та наступні виплати і платежі підприємства.

3) нестійка (передкризова), яка характеризує таке фінансове становище підприємства, при якому порушується платіжний баланс, хоча підприємство при цьому ще зберігає можливість відновити рівновагу платіжних засобів та зобов'язань залучаючи короткострокові кредити та позики:

$$Z \leq BOK + K^D + K^K, \quad (1.10)$$

де K^K – короткострокові кредити та позики.

4) кризова, яка характеризує такий фінансовий стан підприємства, коли йому уже не вистачає так би мовити «нормальних» джерел, за допомогою яких воно могло б сформувати запаси:

$$Z > BOK + K^D + K^K \quad (1.11)$$

Для визначення типу фінансової стійкості підприємства складають агрегований баланс та аналізують його активи і пасиви.

Підприємство вважається фінансово стійким, якщо воно може за рахунок власних коштів забезпечити товарно-побутові витрати, не допускати необґрунтованої кредиторської заборгованості, своєчасно розраховуватися з боргами. Усі розрахунки для визначення типу фінансової стійкості заносять в таблицю та роблять відповідні висновки.

Аналізуючи фінансовий стан підприємства, необхідно знати межі (зону безпеки) фінансової стійкості. Для цього, перш за все, всі витрати підприємства необхідно розділити на дві групи залежно від обсягу виробництва та реалізації продукту, а саме – на змінні витрати та постійні витрати.

Змінні витрати збільшуються або зменшуються прямопропорційно обсягу виробництва. До них відносяться витрати на сировину, матеріали, енергію і паливо, заробітна плата робітників, відрахування і податки із заробітної плати і доходу тощо.

Постійні витрати не залежать від кількості виробленої або реалізованої продукції. До них налужать амортизація основних і нематеріальних активів, сума відсотків, сплачених за кредити підприємства, орендна плата, витрати на управління та організацію виробничого процесу, погодинна оплата праці працівників підприємства тощо. Постійні витрати плюс прибуток складають граничний дохід компанії.

Розділивши витрати на постійні та змінні та використовуючи показники граничного доходу, можна обчислити поріг рентабельності або суму доходу, необхідну для покриття всіх постійних витрат компанії. При цьому немає бути прибутків, але немає бути і збитків. При такій виручці прибуток буде нульовим.

Поріг рентабельності розраховується як співвідношення суми постійних витрат у складі собівартості реалізованої продукції та відсотка граничного прибутку у відсотках від виручки [13].

На завершення слід узагальнити всі результати аналізів для більш точної діагностики та прогнозування на майбутнє. Також необхідно розробити конкретні заходи щодо поліпшення фінансового стану підприємства. Перш за все, це:

- збільшення виробництва та реалізації продукції;
- підвищення якості та конкурентоспроможності товарів та послуг;
- зниження собівартості;
- збільшення прибутку та рентабельності;
- прискорення оборотності капіталу;
- ефективне застосування виробничих потужностей підприємства.

Між активом і пасивом балансу існує тісна взаємозалежність. Кожна стаття балансу має своє джерело фінансування. Так, фінансування довгострокових активів здійснюється в основному за рахунок акцій та позичених на довгий строк грошових коштів. Не виключено створення довгострокових активів також за рахунок короткострокових позик.

Ліквідні активи формуються за рахунок як власного капіталу, так і

короткострокових позикових грошей.

Проаналізувати фінансовий стан підприємства можна з використанням таких методів, як порівняння, узагальнення та групування, ланцюгова підстановка, прийняття відмінностей тощо. У деяких випадках можна використовувати економіко-математичне моделювання (регресійний і кореляційний аналізи).

Порівняльний метод полягає в порівнянні фінансових показників звітного періоду з їх плановими значеннями (нормами, нормативами, лімітами) і з показниками попередніх періодів. Для того, щоб результати порівняння дозволили зробити правильні висновки аналізу, необхідно встановити відповідність порівнюваних показників, тобто їх однорідність і загальну якість.

Актуальність аналітичних показників пов'язана з порівняльністю календарних періодів, методів оцінки, умов праці, інфляційних процесів тощо.

Метод узагальнення та групування полягає в об'єднанні інформаційного матеріалу в аналітичні таблиці, які дають змогу робити необхідні порівняння та висновки. Аналітичне групування дозволяє в процесі аналізу виявити взаємозв'язки різних економічних явищ і показників, визначити вплив найважливіших чинників, виявити певні закономірності та тенденції розвитку на підприємстві фінансових процесів [14].

Прийом ланцюгової підстановки використовується для розрахунку впливу окремих чинників у загальному комплексі їх впливів на рівень загального фінансового показника. Цей прийом використовується, коли залежність між показниками можна виразити математично у вигляді функціональної залежності. Суть використання ланцюгової заміни полягає в тому, що при послідовній заміні кожного звітного показника базовим (тобто показником, який порівнюється з аналізованим), усі інші показники залишаються незмінними. Така підстановка дає змогу визначити ступінь впливу кожного з чинників на загальні фінансові показники. Кількість заміन ланцюга залежить від кількості чинників, що впливають на загальні фінансові

показники. Розрахунок починається з першого критерію, коли всі коефіцієнти дорівнюють базовому показнику. Тому загальна кількість обчислень завжди на одиницю більше кількості визначників. Вплив кожного чинника встановлюється шляхом суцільних розрахунків. Перший множник обчислюється з другого розрахунку, а другий множник – з другого розрахунку.

Використання ланцюгової перестановки вимагає суворого порядку визначення впливу окремих чинників. Цей порядок полягає, перш за все, в тому, що звертається увага на ступінь впливу кількісних показників, які характеризують абсолютний обсяг діяльності, тобто обсяг фінансових ресурсів. Кількісні показники характеризують обсяг доходів і витрат, рівень доходів і витрат, ступінь ефективності використання фінансових ресурсів.

Прийняття відмінностей полягає в тому, що заздалегідь визначаються абсолютні або відносні відмінності (відхилення від основних показників) між досліджуваними чинниками і загальними фінансовими показниками. Це відхилення (різниця) для кожного з чинників потім множиться на абсолютне значення інших корельованих чинників.

При дослідженні впливу двох чинників (кількісного та якісного) на загальний показник, як правило, відхилення кількісного чинника множать на базовий якісний чинник, а відхилення якісного чинника не повідомляють [15].

Виконання ланцюжкових підстановок і врахування різниць є типом техніки, що називається «елімінуванням» — логічним прийом дослідження функціональних зв'язків, у якому послідовно підкреслюється вплив одного чинника і виключається вплив усіх інших.

Висновок до розділу 1

Отже, на основі проведеного дослідження фінансової стійкості можна зробити такий висновок:

– фінансова стійкість підприємства – це такий стан фінансових ресурсів, їх розподіл і використання, який забезпечує розвиток підприємства на основі

зростання прибутку і капіталу, при збереженні платоспроможності і кредитоспроможності в умовах допустимого рівня ризику;

– фінансова стійкість підприємства – це його здатність до безперервного здійснення фінансово-господарської діяльності незалежно від змін у бізнес-середовищі та ризиків, які можуть виникнути під час цієї діяльності;

– фінансово стійким є підприємство, яке власними коштами здійснює інвестиції в активи (основні засоби, нематеріальні активи, оборотні кошти), недопускає необґрунтованих претензій і погашає борги у встановлений термін.

За характером впливу чинників на фінансову стійкість підприємства їх можна в основному поділити на дві групи: ендогенні та екзогенні чинники. До ендогенних чинників належать: адекватність капіталу підприємства, якість активів підприємства, рівень менеджменту, рівень рентабельності, ліквідність балансу підприємства, платоспроможність підприємства. До екзогенних слід віднести: економічні, соціально-політичні та фінансові.

Економічними чинниками є: економічне становище, інвестиційний клімат, становище платіжного балансу, дефіцит державного бюджету, стан податкової політики.

Соціально-політичними чинниками є такі: соціальна стійкість, стійкість уряду, політична стійкість.

Існуючі методики оцінювання фінансової стійкості підприємства умовно поділяють на три групи:

- 1) аналіз через використання співвідношення балансу активів і балансу пасивів підприємства;
- 2) аналіз за допомогою фінансових коефіцієнтів;
- 3) аналіз запасу фінансової стійкості.

2 АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ТА ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ

ПрАТ «БУДМАТЕРІАЛИ»

2.1 Організаційно-економічна характеристика ПрАТ «Будматеріали»

ПрАТ «Будматеріали» засновано в 1910 році. Знаходиться за адресом – Вінницька обл., м. Вінниця, вул. Д. Нечая, 55.

ПрАТ «Будматеріали» – акціонерне товариство з виробництва цегли, майоліки та кахлів пічних.

Підприємство складається з таких структурних підрозділів:

1) Основний цех по виробництву цегли, в склад якого входить формотворне відділення, відділення для сушіння продукції та відділення для випалювання цегли;

2) Цех збуту, постачання та відвантаження продукції.

Допоміжні цеха:

- 1) механічний цех;
- 2) електроцех;
- 3) будівельний цех;
- 4) цех автотранспорту;
- 5) цех пічних кахлів та майоліки;
- 6) цех кар'єр по добуванню сировини;
- 7) Бухгалтерія ПЕВ.

Також на підприємстві є своя котельня, медичний пункт та юридична служба.

ПрАТ «Будматеріали» має дочірнє підприємство – магазин «Барвінок», яке є самостійною юридичною особою, має свій баланс, розрахунковий рахунок в банку. Діє на підставі статуту. Відносини між ПрАТ «Будматеріали» та ДП магазин «Барвінок» здійснюються на підставі укладених договорів.

Основними ринками збуту є будівельні організації міста та області і приватний сектор. Основними споживачами продукції ПрАТ «Будматеріали»

є такі: м. Київ: ТОВ «Компанія «ЮВА-В», ТОВ «Моноліт профіль», ТОВ «Практик-С»; м. Вінниця: ДП «Вісу», ВАТ «Автосервіс», ТОВ «БМУ-2 ЛТД», ТОВ «Вікінги». Здебільшого, підприємство здійснює продаж своєї продукції завдяки підтриманню постійних контактів з підприємствами-споживачами.

Діяльність підприємства знаходиться під впливом сезонних змін, оскільки попит на продукцію має сезонний характер. Об'єм реалізованої продукції різко знижується в зимово-осінній період, що призводить до затоварення продукції на підприємстві. У зв'язку з незадовільним станом економіки на Україні, стан розвитку галузі виробництва цегли характеризується нестабільністю. Відсутність обігових коштів для поновлення та реконструкції споруд, машин та механізмів приводить до катастрофічного старіння основних фондів.

ПрАТ «Будматеріали» конкурує з іншими цегельними заводами, які займаються випуском цегли, котра по своїм параметрам схожа з продукцією товариства. Товариство добуває сировину своїми силами, має дозвіл користуватися надрами в Південно-вінницькому родовищі, що біля села Лука Мелешківська. Сировиною є суглинки палево-жовті малопластичні, затверджені запаси яких складають 1936 тис. м. куб. Кар'єр знаходиться на відстані 4,5 км від підприємства, тому вартість сировини не висока.

Орендування основних засобів товариство не здійснює. Необоротні активи товариства утримуються за рахунок одержуваних доходів. Виробнича потужність підприємства складає 45 млн. шт. цегли на рік.

Виробництво пов'язане із шкідливими умовами праці. ПрАТ «Будматеріали» має дозволи на викиди в атмосферу шкідливих відходів. Ступінь забруднення відбувається в межах допустимих норм.

З року в рік виконує і перевищує плани виробництва будівельної цегли.

Високі показники та вагомий внесок у розвиток будівельної галузі, багаторічну сумлінну працю, відданість професійному обов'язку, вагомий внесок у розвиток будівельної галузі міста та області товариство неодноразово

нагороджувалося відзнаками, грамотами та цінними подарунками і преміями від Вінницької обласної державної адміністрації, міської ради Української корпорації «Будівельні матеріали» та іншими організаціями.

2.2 Аналіз показників фінансового стану акціонерного товариства

Фінансовий стан підприємства можна охарактеризувати певними економічними показниками, які показують наявність, ефективність розміщення та використання фінансових ресурсів. Звичайно, що фінансовий стан підприємства залежить передусім від результатів його виробничої, комерційної та фінансово-господарської діяльності.

Стійке фінансове становище підприємства формується під час здійснення всієї виробничо-господарської діяльності, тому його оцінювання проводиться з використанням не одного показника, якщо навіть він є найважливішим, а лише з використанням цілої системи показників, які ґрунтовно і всебічно характеризують його економічне становище.

Отож, проаналізуємо фінансовий стан ПрАТ «Будматеріали». Дані для розрахунків за 2022 та 2023 роки візьмемо з фінансової звітності підприємства.

Розпочнемо аналіз із розрахунку абсолютних показників фінансового стану ПрАТ «Будматеріали», значення яких занесемо у табл. 2.1.

Таблиця 2.1 – Розрахунок абсолютних показників фінансового стану ПрАТ «Будматеріали»

Показник	Значення		Зміна значень	
	2022 рік	2023 рік	Абсолютне	Темп приросту, %
1	2	3	4	5
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг	19433	8200	-11233	-57,80
Собівартість реалізованої продукції	18275,5	13844,5	-4431	-24,25
Валовий прибуток	1601,5	-28	-1629,5	-101,75
Фінансовий результат від операційної діяльності	-1491	-2577	-1086	72,84

Продовження таблиці 2.1

1	2	3	4	5
фінансовий результат від звичайної діяльності	-1577	-2784	-1207	76,54
Чистий прибуток (збиток)	-1577	-2784	-1207	76,54
Валюта балансу	8077	8432,5	355,5	4,40
Середня величина необоротних активів	5344	5077	-267	-5,00
Середня величина оборотних активів	2962	3397	435	14,69
Середня величина власного капіталу	3863	1001	-2862	-74,09
Середня величина залученого капіталу	4878	7123	2245	46,02

Проаналізувавши абсолютні показники діяльності ПрАТ «Будматеріали» з табл. 2.1 видно, що чистий дохід від реалізації продукції в 2023 році, порівняно з 2022 роком зменшився на 11233 тис. грн. Це означає, що у 2023 році підприємство стало працювати менш ефективно.

Валовий прибуток в 2023 році в порівнянні з 2022 зменшився на 1629,5 тис. грн.

Собівартість продукції у 2023 році також зменшилася на 4431 тис. грн.

Фінансовий результат від операційної діяльності в звітному році як і в базисному має збиток. У 2023 році збиток збільшився порівняно з попереднім роком на 1086 тис. грн.

Аналогічна ситуація фінансового результату від звичайної діяльності і чистим прибутком. Це є дуже негативним фактором для підприємства.

З усього вище проаналізованого можна зробити висновок, що в цілому підприємство працювало не досить ефективно.

Для більш детального аналізу підприємства проведемо розрахунок відносних показників ПрАТ «Будматеріали», а саме проаналізуємо:

- коефіцієнти оцінювання майнового стану;
- коефіцієнти прибутковості та рентабельності;
- коефіцієнти ліквідності та платоспроможності;
- коефіцієнти ділової активності;
- коефіцієнти руху грошових коштів;
- коефіцієнти оцінювання стану акціонерного капіталу.

1. Аналіз майнового стану підприємства проводимо за наступними показниками: коефіцієнтом зношення основних засобів, коефіцієнтом оновлення основних засобів, коефіцієнтом вибуття основних засобів:

1.1 Коефіцієнт зношення основних засобів визначимо за формулою:

$$K_z = \frac{\text{Знос}}{\text{Первісна вартість}} \quad (2.1)$$

$$K_{z2022} = \frac{5060}{4361} = 1,16;$$

$$K_{z2023} = \frac{5278}{7186} = 0,73$$

1.2 Коефіцієнт оновлення основних засобів визначимо за формулою:

$$K_{oOZ} = \frac{\text{Надходження за рік}}{\text{Первісна вартість}} \quad (2.2)$$

$$K_{oOZ2022} = \frac{699}{4361} = 0,16;$$

$$K_{oOZ2023} = \frac{59}{7186} = 0,08$$

1.3 Коефіцієнт вибуття основних засобів визначимо за формулою:

$$K_{vOZ} = \frac{\text{Вибуття за рік}}{\text{Первісна вартість}} \quad (2.3)$$

$$K_{vOZ2022} = \frac{152}{6692} = 0,023;$$

$$K_{vOZ2023} = \frac{125}{7285} = 0,017.$$

Дані розрахованих показників зведемо у таблицю 2.2.

Головною ціллю аналізу майнового стану підприємства є визначення того, як забезпечене воно та його структурні підрозділи основними засобами і яким є рівень їх використання за узагальнюючими та окремими показниками, встановлення причини зміни їхнього рівня, визначення впливу основних засобів

на обсяг виробництва продукції та інші показники, а також виявлення резерву підвищення інтенсивності та ефективності використання основних засобів.

Таблиця 2.2 – Аналіз майнового стану ПрАТ «Будматеріали»

Показники,	Значення, тис. грн.		Нормативне значення	Відхилення	
	2022	2023		Абсолютне	Темп приросту, %
1	2	3	4	5	6
Кз	1,16	0,73	Зменшення	-0,43	-37,069
К _{оз}	0,16	0,08	Збільшення	-0,08	-50
К _в оз	0,023	0,017	Менше ніж К _{оз}	-0,006	-26,087

Проаналізуємо коефіцієнти, які характеризують майновий стан досліджуваного підприємства:

– коефіцієнт зношення основних засобів показує, яка частка зношених основних засобів припадає на загальну їх вартість. У 2022 році даний показник становив 1,16. У 2023 році показник зменшився до 0,73, що є позитивним явищем для підприємства.

– коефіцієнт оновлення основних засобів показує ту частку наявних на кінець звітного періоду основних засобів які становлять нові основні засоби. У 2022 році даний показник становив 0,16. У 2023 році показник зменшився до 0,08, що є негативним для підприємства.

– коефіцієнт вибуття основних засобів показує, якою є та частина основних засобів, з якими підприємство розпочало свою діяльність у звітному періоді, але уже вибула через зношування та через інші причини. У 2022 році даний показник становив 0,023. У 2023 році показник зменшився до 0,017.

2. Аналіз ліквідності підприємства здійснимо за коефіцієнтом покриття, коефіцієнтом швидкої ліквідності, коефіцієнтом абсолютної ліквідності, чистим оборотним капіталом:

2.1. Коефіцієнт покриття визначимо за формулою:

$$K_L = \frac{\text{Оборотні активи}}{\text{Поточні зобов'язання}} \quad (2.4)$$

$$K_{L_{2022}} = \frac{3397}{3506} = 0,97;$$

$$K_{L_{2023}} = \frac{3047}{5790} = 0,53.$$

2.2. Коефіцієнт швидкої ліквідності визначимо за формулою:

$$K_{L_{шл}} = \frac{ДЗ + ПФІ + ГК}{ПЗ} \quad (2.5)$$

де ДЗ – дебіторська заборгованість за товари, роботи і послуги,

ПФІ – поточні фінансові інвестиції,

ГК – грошові кошти та їх еквіваленти,

ПЗ – поточні зобов'язання підприємства.

$$K_{L_{шл_{2022}}} = \frac{1155+0+21}{3506} = 0,34;$$

$$K_{L_{шл_{2023}}} = \frac{948+0+43}{5790} = 0,17.$$

2.3. Коефіцієнт абсолютної ліквідності визначимо за формулою:

$$K_{L_{абс}} = \frac{\text{Грош.кошти} + \text{поточні фінанс.інвестиції}}{\text{Поточні зобов'язання}} \quad (2.6)$$

$$K_{L_{абс_{2022}}} = \frac{0+21}{3506} = 0,006;$$

$$K_{L_{абс_{2023}}} = \frac{0+43}{5790} = 0,007.$$

2.4. Чистий оборотний капітал визначимо за формулою:

$$ЧОК = \text{Оборотні активи} - \text{Поточні зобов'язання} \quad (2.7)$$

$$ЧОК_{2022} = 3397 - 3506 = -109 ;$$

$$ЧОК_{2023} = 3047 - 5790 = -2743 .$$

Дані розрахованих показників зведемо у таблицю 2.3.

Ліквідність компанії означає її можливість за існуючих практичних обставин погасити всі свої зобов'язання перед торговими партнерами, банками, акціонерами та іншими суб'єктами господарської діяльності. Ліквідність

підприємства характеризується коефіцієнтами: покриття, швидкої ліквідності та абсолютної ліквідності.

Таблиця 2.3 – Аналіз ліквідності ПрАТ «Будматеріали»

Показник	Значення, тис. грн.		Нормативне значення	Відхилення	
	2022	2023		Абсолютне	Темп приросту %
1	2	3	4	5	6
Кп	0,97	0,53	≥ 1	-0,44	-45,36
Кш.л	0,34	0,17	0,6-0,8	-0,17	-50,00
Кабс.л	0,006	0,007	≥ 0 Збільшення	0,00	16,67
ЧОК	-109	-2743	≥ 0 Збільшення	-2634,00	2416,51

Проаналізуємо коефіцієнти ліквідності ПрАТ «Будматеріали»:

– коефіцієнт покриття характеризує відношення поточних активів до поточних зобов'язань. Цей показник повинен бути більше 1, щоб компанія працювала нормально. У 2022 році показник становив 0,97, що було близьким до нормативного значення, проте у 2023 році даний показник знизився до 0,53, що не відповідає нормативному значенню;

– коефіцієнт швидкої ліквідності у 2022 році становив 0,34, що не відповідає нормативному значенню (0,6-0,8). У 2023 році даний показник погіршився і становить 0,17;

– коефіцієнт абсолютної ліквідності показує, скільки короткострокових зобов'язань підприємства за необхідності можна погасити негайно. Рекомендована нижня межа цього показника — 0,2 у 2022 році становив 0,006, що відхиляється від нормативного значення. У 2023 році даний показник погіршився до 0,005;

– чистий оборотний капітал необхідний щоб підтримувати фінансову стабільність компанії. Це пояснюється тим, що оборотний капітал перевищує короткострокову заборгованість, що означає, що компанія може не тільки погасити короткострокову заборгованість, але й мати резерви для розширення бізнесу. Оптимальний розмір чистого оборотного капіталу

залежить від деталей діяльності підприємства, особливо від його розміру, обсягу продажу, матеріальних запасів і оборотності дебіторської заборгованості. Чистий оборотний капітал у 2022 році становив -109, що свідчить про те, що поточних активів недостатньо для покриття поточних зобов'язань. У 2023 році даний показник знизився до -2743.

3. Аналіз рентабельності підприємства здійсимо за такими коефіцієнтами: рентабельності активів, рентабельності власного капіталу, рентабельності продажу, рентабельності витрат:

3.1. Коефіцієнт рентабельності активів визначимо за формулою:

$$P_a = \frac{\text{Чистий прибуток(збиток)}}{\text{Середньорічна вартість активів}} \quad (2.8)$$

$$P_{a_{2022}} = \frac{-1577}{8432,5} * 100\% = -0,19\%$$

$$P_{a_{2023}} = -\frac{2784}{8077,5} * 100\% = -0,34\%;$$

3.2. Коефіцієнт рентабельності ВК визначимо за формулою:

$$P_{ВК} = \frac{\text{Чистий прибуток(збиток)}}{\text{Серед. вартість власного капіталу}} \quad (2.9)$$

$$P_{ВК_{2022}} = \frac{-1577}{2423} * 100\% = -0,65\%$$

$$P_{ВК_{2023}} = \frac{-2784}{4639,5} * 100\% = -0,6\%;$$

3.3. Коефіцієнт рентабельності продажу визначимо за формулою:

$$P_{\text{прод}} = \frac{\text{Чистий прибуток(збиток)}}{\text{Чистий дохід(виручка) від реалізації}} \quad (2.10)$$

$$P_{\text{прод}_{2022}} = \frac{-1577}{19433} * 100\% = -0,08\%.$$

$$P_{\text{прод}_{2023}} = \frac{-2784}{8200} * 100\% = -0,34\%;$$

3.4. Коефіцієнт рентабельності витрат визначимо за формулою:

$$P_{\text{витр}} = \frac{\text{Валовий прибуток}}{\text{Собівартість реалізованої продукції}} \quad (2.11)$$

$$P_{\text{вирп}}_{2022} = \frac{604}{18829} * 100\%, = 0,032\%.$$

$$P_{\text{вирп}}_{2023} = \frac{-660}{8860} * 100\%, = -0,074\%;$$

Дані розрахованих показників зведено у таблицю 2.4:

Таблиця 2.4 – Аналіз рентабельності ПрАТ «Будматеріали»

Показник	Значення, тис. грн.		Абсолютне відхилення	Темп приросту, %
	2022	2023		
1	2	3	4	5
Коефіцієнт рентабельності активів	-0,19	-0,34	-0,15	78,95
Коефіцієнт рентабельності ВК	-0,65	-0,6	0,05	-7,69
Коефіцієнт рентабельності продажу	-0,08	-0,34	-0,26	325,00
Коефіцієнт рентабельності витрат	0,032	-0,074	-0,11	-331,25

Рентабельність — якісно-вартісний коефіцієнт, який характеризує співвідношення витрат і вигод або ступінь використання наявних ресурсів під час здійснення виробництва та продажу продукту.

Підприємство є прибутковим, якщо обсяг доходу достатній не тільки для оплати витрат виробництва, але й для отримання прибутку. Отже, рентабельність характеризує ефективність роботи компанії і дає уявлення про здатність компанії збільшити капітал.

Коефіцієнти рентабельності характеризують фінансові результати та економічну ефективність підприємства. Вони вимірюють прибутковість підприємства з різних позицій і групуються відповідно до інтересів учасників економічних процесів і ринкових обмінів.

Проаналізуємо коефіцієнти рентабельності ПрАТ «Будматеріали»:

– коефіцієнт рентабельності активів характеризує величину отриманого прибутку на 1 гривню активів підприємства, які постійно знаходяться в його балансі. У 2022 році ми отримали (-0,19) і це означає, що

на 1 гривню активів підприємства припадає 0,19 коп. збитку. В 2023 році даний показник погіршився до -0,34%.

– рентабельність власного капіталу характеризує величину отриманого прибутку чи збитку, отриманого на 1 гривню власного капіталу. У 2022 році цей показник склав (-0,65) і це означає, що на 1 гривню власного капіталу припадає 0,65 коп. збитку. У 2023 році даний показник погіршився до -0,6%.

– рентабельність продажу показує величину чистого прибутку або збитків підприємства з кожної гривні продажу продукції, товарів, робіт, послуг. У 2022 році даний показник склав (-0,08), що означає, що з 1 гривні від продажу підприємство отримує 0,08 коп. збитку. У 2023 році цей показник знизився до (-0,34).

– рентабельність витрат показує величину валового прибутку, який підприємство одержує у розрахунку на 1 грн витрат, понесених при формуванні собівартості продукції. У 2022 році даний показник склав 0,032 і це означає, що на 1 гривню витрат, підприємство отримує 0,032 коп. прибутку. У 2023 році даний показник знизився до (-0,074).

4. Проаналізуємо ділову активність підприємства:

4.1. Коефіцієнт оборотних активів визначимо за формулою:

$$K_{об} = \frac{\text{Чистий дохід(виручка) від реалізації}}{\text{Середньорічна вартість активів}} \quad (2.12)$$

$$K_{обА}^{2022} = 8200/8077,5 = 1,02;$$

$$K_{обА}^{2023} = 19433/8432,5 = 2,3;$$

4.2. Коефіцієнт обороту кредиторської заборгованості визначимо за формулою:

$$K_{обкз} = \frac{СРП}{СВКЗ}; \quad (2.13)$$

де СВКЗ – середньорічна вартість кредиторської заборгованості,

СРП – собівартість реалізованої продукції.

$$K_{ОБ_{КЗ}}^{2022} = 8200/232,5 = 35,27;$$

$$K_{ОБ_{КЗ}}^{2023} = 19433/132,5 = 146,66.$$

4.3. Коефіцієнт обороту дебіторської заборгованості визначимо за формулою:

$$K_{ОБ_{ДЗ}} = \frac{ЧД}{СВДЗ}, \quad (2.14)$$

де СВДЗ – середньорічна вартість дебіторської заборгованості.

$$K_{ОБ_{ДЗ}}^{2022} = 8200/1158 = 7,08;$$

$$K_{ОБ_{ДЗ}}^{2023} = 19433/1051,5 = 18,48;$$

4.4. Строк погашення дебіторської заборгованості визначимо за формулою:

$$СПДЗ = \frac{ТП}{Кобдз}; \quad (2.15)$$

де ТП – тривалість періоду.

$$T_{ОБ_{ДЗ}}^{2022} = 360/7,08 = 50,85;$$

$$T_{ОБ_{ДЗ}}^{2023} = 360/18,48 = 19,48.$$

4.5. Строк погашення кредиторської заборгованості визначимо за формулою:

$$СПКЗ = \frac{ТП}{Кобкз}; \quad (2.16)$$

$$T_{ОБ_{КЗ}}^{2022} = 360/35,27 = 10,2;$$

$$T_{ОБ_{КЗ}}^{2023} = 360/146,66 = 2,45.$$

4.6. Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів визначимо за формулою:

$$K_{ОБ_{МЗ}} = \frac{СРП}{СВЗ}; \quad (2.17)$$

де СВЗ – середньорічна вартість запасів.

$$K_{ОБ_{МЗ}}^{2022} = 8860/1656 = 5,35;$$

$$K_{ОБМЗ}^{2023} = 18829/2026 = 9,29;$$

4.7. Коефіцієнт оборотності основних засобів визначимо за формулою:

$$K_{ОБоз} = \frac{ЧД}{СВОЗ}; \quad (2.18)$$

де СВОЗ – середньорічна вартість основних засобів.

$$\Phi B^{2022} = 8200/2168,5 = 3,78;$$

$$\Phi B^{2023} = 19433/2081 = 9,33;$$

4.8. Коефіцієнт оборотності власного капіталу визначимо за формулою:

$$K_{ОБВК} = \frac{ЧД}{СВВК}; \quad (2.19)$$

де СВВК – середньорічна вартість власного капіталу.

$$K_{ОБВК}^{2022} = 8200/4639,5 = 1,77;$$

$$K_{ОБВК}^{2023} = 19433/2423 = 8,02;$$

Розраховані показники ділової активності зведемо у таблицю 2.5:

Ділова активність є комплексною характеристикою, яка втілює в собі різні аспекти корпоративної діяльності і тому визначається такими системами відліку, як позиція компанії на ринку певного товару, географія ділових зв'язків, репутація компанії. Партнери, інноваційно-інвестиційна діяльність, конкурентоспроможність.

Таблиця 2.5 – Аналіз ділової активності ПрАТ «Будматеріали»

Показник	Значення, тис. грн		Абсолютне відхилення	Темп приросту, %
	2022	2023		
1	2	3	4	5
Коефіцієнт оборотності активів	1,02	2,3	1,28	125,49
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	35,27	146,66	111,39	315,82
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	7,08	18,48	11,40	161,02
Строк погашення дебіторської заборгованості	50,85	19,48	-31,37	-61,69

Продовження таблиці 2.5

Строк погашення кредиторської заборгованості	10,2	2,45	-7,75	-75,98
Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів	5,35	9,29	3,94	73,64
Коефіцієнт оборотності основних засобів	3,78	9,33	5,55	146,83
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	1,77	8,02	6,25	353,11

Отже, ділову активність можна охарактеризувати динамікою загальної ефективності виробництва та показниками господарської діяльності. Позитивні зміни цих показників сприятимуть зміцненню фінансового становища компанії.

«Золоте правило» корпоративної економіки передбачає, що темп зростання прибутку компанії перевищує темп зростання продажів, а темп зростання продажів перевищує темп зростання активів.

Проаналізуємо ділову активність ПрАТ «Будматеріали»:

- коефіцієнт оборотності активів характеризує економічну ефективність використання підприємством усіх наявних ресурсів. В нашому випадку у 2022 році на 1 гривню активів припадало 1,02 коп. чистого доходу (виручки) від реалізації, а в 2023 році – 2,30 коп. Тобто спостерігається позитивна динаміка, адже відбулося збільшення показника на 1,28;

- коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості показує, з якою швидкістю здійснюється обертання кредиторської заборгованості підприємства. У 2022 році на 1 гривню кредиторської заборгованості припадало 35,27 коп. чистого доходу (виручки від реалізації), а у 2023 році – 146,66 коп. Динаміка цього показника позитивна, адже відбулося збільшення даного показника на 111,39;

- коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості показує, з якою швидкістю здійснюється обертання дебіторської заборгованості підприємства. У 2022 році на 1 гривню дебіторської заборгованості припадало 7,08 грн., а в 2023

році – 18,48 грн. чистого доходу (виручки) від реалізації. Спостерігається збільшення даного показника на 11,4%;

– строк погашення дебіторської заборгованості показує, на протязі якого терміну дебітори погасять свою заборгованість підприємству. На досліджуваному підприємстві строк погашення дебіторської заборгованості в 2022 році становить 50,85 днів, а в 2023 – 19,48 днів. Даний показник у 2023 році зменшився на 31,37, що є позитивним для ПрАТ «Будматеріали»;

– строк погашення кредиторської заборгованості показує за який період підприємство зможе погасити свою кредиторську заборгованість. У 2022 році строк погашення кредиторської заборгованості становив 10,2 дні, а в 2023 році – 2,45 дні. Даний показник зменшився на 7,75, що є позитивною тенденцією для ПрАТ «Будматеріали»;

– коефіцієнт оборотності матеріальних запасів характеризує швидкість реалізації товарно-матеріальних запасів підприємства. У 2022 році показник становить 5,35, а у 2023 році – 9,29. Даний показник збільшився на 3,94, що є негативним для ПрАТ «Будматеріали»;

– коефіцієнт оборотності основних засобів показує економічну ефективність використання основних засобів. У 2022 році даний показник становив 3,78, тобто на 1 гривню основних засобів припадає 3,78 коп. чистого доходу. У 2023 році даний показник становить 9,33, тобто на 1 гривню основних засобів припадає 9,33 коп. чистого доходу. Цей показник має позитивну динаміку;

– коефіцієнт оборотності власного капіталу показує з якою ефективністю використовується власний капітал підприємства. На 1 грн власного капіталу у 2022 році припадає 1,77 грн., а в 2023 р. – 8,02 грн. чистого доходу (виручки) від реалізації. Динаміка показує збільшення, що є позитивним для підприємства.

2.3 Оцінка фінансової стійкості акціонерного підприємства на основі аналізу джерел її забезпечення

Аналіз фінансової стійкості здійснюємо на основі методики, яка наведена в пункті 1.2 даної бакалаврської роботи.

Дослідження проводимо на основі річної фінансової звітності ПрАТ «Будматеріали» за 2022 та 2023 роки.

Розпочинаємо аналіз фінансової стійкості з дослідження коефіцієнтів фінансової стійкості.

Коефіцієнт автономії розраховуємо за формулою 1.2:

$$K_{авт2022} = \frac{3863}{8741} = 0,44;$$

$$K_{авт2023} = \frac{1001}{8124} = 0,12.$$

Коефіцієнт концентрації залученого капіталу розраховуємо за формулою 1.3

$$K_{конц_{ЗК2022}} = \frac{4878}{8741} = 0,56;$$

$$K_{конц_{ЗК2023}} = \frac{7123}{8124} = 0,88.$$

Коефіцієнт фінансового ризику розраховуємо за формулою 1.4:

$$K_{фр_{2022}} = \frac{4878}{3863} = 1,26;$$

$$K_{фр_{2023}} = \frac{7123}{1001} = 7,12.$$

Коефіцієнт маневрування власного капіталу розраховуємо за формулою 1.5:

$$K_{ман_{ВК2022}} = \frac{3863-5344}{3863} = -0,38;$$

$$K_{ман_{ВК2023}} = \frac{1001-5077}{1001} = -4,07.$$

Коефіцієнт забезпеченості власним оборотним капіталом розраховуємо за формулою 1.6:

$$K_{заб_{Вок2022}} = \frac{-1481}{3397} = -0,44;$$

$$K_{заб\text{ВОК}2023} = \frac{-4076}{3047} = -1,34.$$

Коефіцієнт забезпечення матеріальних запасів власними оборотними коштами розраховуємо за формулою 1.7:

$$K_{заб\text{ВОК}2022} = \frac{-1481}{2084} = -0,71;$$

$$K_{заб\text{ВОК}2023} = \frac{-4076}{1968} = -2,07.$$

Отримані значення показників зводимо до таблиці 2.6.

Таблиця 2.6 – Значення коефіцієнтів фінансової стійкості ПрАТ «Будматеріали»

Показник	Значення		Абсолютне відхилення	Темп приросту, %
	2022	2023		
1	2	3	4	5
Коефіцієнт автономії	0,44	0,12	-0,32	-72,73
Коефіцієнт концентрації залученого капіталу	0,56	0,88	0,32	57,14
Коефіцієнт фінансового ризику	1,26	7,12	5,86	465,08
Коефіцієнт маневрування власного капіталу	-0,38	-4,07	-3,69	971,05
Коефіцієнт забезпеченості власним оборотним капіталом	-0,44	-1,34	-0,9	204,55
Коефіцієнт забезпечення матеріальних запасів власними оборотними коштами	-0,71	-2,07	-1,36	191,55

Проаналізуємо дані показники:

Коефіцієнт автономії показує, яка частка вкладників підприємства приходить на загальну суму авансованих підприємством коштів. Частка власного капіталу у загальній сумі фінансових ресурсів має перевищувати 50%. У нашому випадку: у 2022 році ми отримали значення 44%, а у 2023 році взагалі 12%. Отже дані значення не відповідають нормативним. Зменшення даного показника на 32% свідчить про зменшення фінансової стійкості підприємства і збільшення його залежності від кредиторів.

Отже, ПрАТ «Будматеріали» не є фінансово стійким і залежить від кредиторів.

Коефіцієнт концентрації залученого капіталу показує, скільки залученого капіталу припадає на загальну суму капіталу підприємства. У 2022 році цей показник становив 0,56, а у 2023 році – 0,88. Динаміка даного показника є негативною для підприємства, адже зростання коефіцієнта означає, що у фінансуванні підприємства збільшилася частка позикових коштів.

Коефіцієнт фінансового ризику характеризує відношення залучених коштів до власних. Він показує, яка кількість одиниць залученого капіталу приходить на одиницю капіталу власного. У 2022 році ми отримали значення даного показника 1,26, а у 2023 році – 7,12. Динаміка даного показника є негативною, адже показник збільшився на 5,86. Це свідчить про посилення залежності підприємства від інвесторів і кредиторів, або іншими словами – про часткове зниження фінансової стійкості.

Коефіцієнт маневрування власного капіталу показує, чи здатне підприємство маневрувати власними коштами. Ступінь мобілізації власного капіталу якраз показує, яка частина власного капіталу перебуває в обігу, а отже дозволяє вільно маневрувати ним. Нормативне значення даного показника складає 0,5. У 2022 році даний показник склав - (-0,38), а у 2023 році – (-4,07). У нашому випадку ми маємо від'ємні значення, що спричинене нестачею власного оборотного капіталу, при чому ще й спостерігається погіршення цього показника на 3,69.

Отже ПрАТ «Будматеріали» має низький ступінь мобілізації власного капіталу.

Коефіцієнт забезпеченості власним оборотним капіталом – це власного оборотного капіталу до загальної величини оборотних активів. У 2022 році цей показник склав (-0,44), а у 2023 році – (-1,34). Динаміка цього показника є негативною.

Коефіцієнт забезпечення матеріальних запасів власними оборотними коштами показує, наскільки матеріальні запаси є покритими власними коштами, а отже не потребують залучення позикових коштів. Нормальним є

рівень коефіцієнта в межах 0,6-0,8. У 2022 році даний показник склав – (-0,71) , а у 2023 році значно погіршився до (-2,07).

Отже, у ПрАТ «Будматеріали» недостатньо власних коштів для покриття матеріальних запасів і потребують залучення позикових.

Наочно динаміку показників фінансової стійкості ПрАТ «Будматеріали» можна побачити на рисунку 2.1.

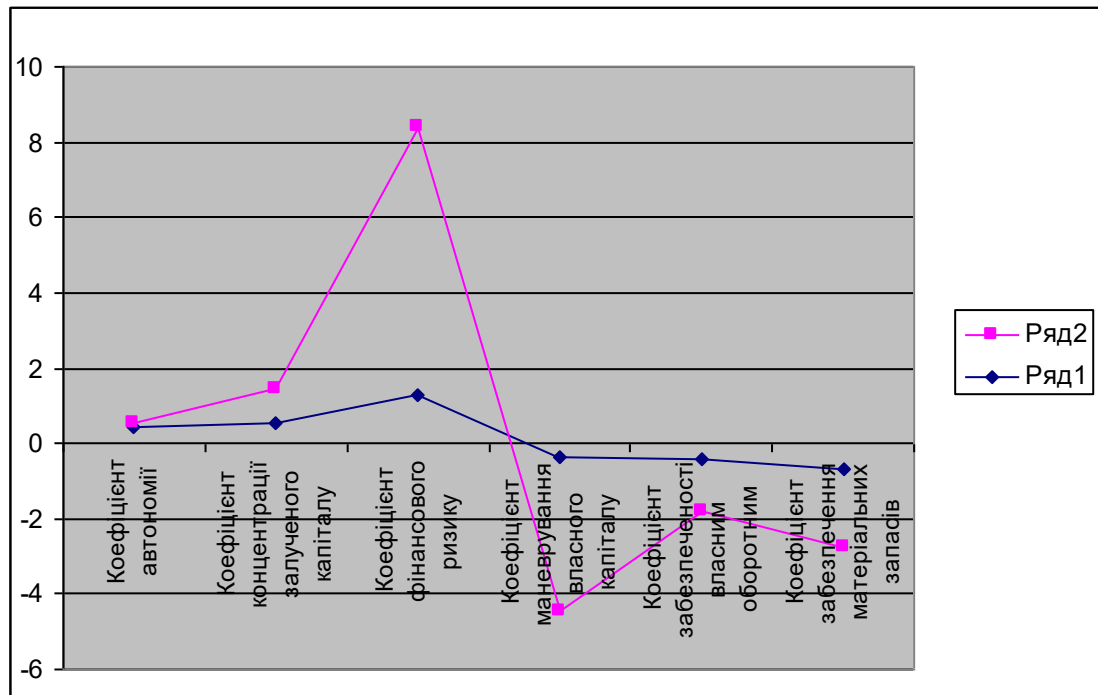

Рис. 2.1 – Динаміка показників фінансової стійкості
ПрАТ «Будматеріали»

Дослідники виділяють чотири типи фінансової стійкості підприємства у відповідності до коефіцієнта, який показує забезпеченість запасів і витрат власними та позиченими коштами:

1. Абсолютна стійкість фінансового стану досягається за умови, що запаси і витрати формуються за рахунок власного оборотного капіталу підприємства:

$$З \leq ВРОК , \quad (2.20)$$

де $З$ – величина запасів і витрат,

$ВРОК$ – величина власного і оборотного капіталу.

2. Нормальна фінансова стійкість – такий стан підприємства, при якому щоб забезпечити запаси і витрати воно крім власного обігового капіталу залучає довгострокові кредитні та позикові ресурси:

$$З \leq BOK + K^D, \quad (2.21)$$

де K^D – довгострокові кредити та позики.

3. Нестійкий або передкризовий фінансовий стан – такий, при якому порушується платіжний баланс, але вдається зберігати можливість відновлення рівноваги платіжних засобів і зобов'язань, залучивши короткострокові кредити та позики:

$$З \leq BOK + K^D + K^K, \quad (2.22)$$

де K^K – короткострокові кредити та позики.

4. Кризовий фінансовий стан – при якому підприємству не вистачає «нормальних» джерел за допомогою який воно формує свої запаси:

$$З > BOK + K^D + K^K, \quad (2.23)$$

Для визначення типу фінансової стійкості підприємства за даними балансу складаємо агрегований баланс, у якому позиції активу і пасиву відповідають цілям аналізу.

Підприємство буде вважатися фінансово стійким, якщо воно за рахунок власних коштів спроможне забезпечити запаси і витрати, своєчасно розрахуватися за своїми зобов'язаннями та не допустити невиправданої кредиторської заборгованості.

Здійснені розрахунки щодо визначення типу фінансової стійкості ПрАТ «Будматеріали» заносимо у табл. 2.7

Аналізуючи табл. 2.7 бачимо, що і у 2022 і 2023 роках підприємство має кризовий фінансовий стан. Також з розрахунків видно, що у 2023 році спостерігається погіршення фінансового стану. Дана ситуація спричинена недостатньою кількістю власного оборотного капіталу, а також фінансовою

економічною кризою. Економічна криза виникає, коли компанія переходить від надлишку до дефіциту.

Таблиця 2.7 – Визначення фінансової стійкості ПрАТ «Будматеріали» на основі співвідношення його активів і пасивів

Показник	Значення		Абсолютне відхилення
	2022	2023	
1	2	3	4
Запаси і витрати	2084	1968	-116
Власний капітал	3863	1001	-2862
Необоротні активи	5344	5077	-267
Довгострокові зобов'язання та забезпечення наступних витрат і платежів	1372	1333	-39
Короткострокові кредити та позики	637	62	-575
Наявність власних оборотних активів	-1481	-4076	-2595
Наявність власних і довгострокових зобов'язань та забезпечень наступних витрат і платежів	-109	-2743	-2634
Наявність усіх джерел формування запасів і витрат	528	-2681	-3209
Надлишок(нестача) власного оборотного капіталу для джерел формування запасів і витрат	-2193	-4711	-2518
Надлишок(нестача) власних оборотних активів та довгострокових джерел для формування запасів і витрат	-1556	-4659	-3103
Тип фінансової стійкості:	$3 \geq BOK + K^D + K^K$	$3 \geq BOK + K^D + K^K$	-

Чинники, що викликають економічну кризу компанії, можна розділити на зовнішні, які не залежать від діяльності компанії, і внутрішні, які залежать від організації бізнесу компанії. Здатність підприємства адаптуватися до змін зовнішніх і внутрішніх чинників забезпечує не тільки його виживання, а й розвиток виробничої діяльності.

Основними зовнішніми чинниками, які викликають економічну кризи в компанії є:

- загальноекономічний спад;
- зниження рівня доходів і купівельної спроможності населення;
- політична нестабільність і спрямованість національної політики; на що впливає на рівень інфляції;
- економічні та податкові закони, які не є нестабільними;
- нестабільність на фінансових і валютних ринках;
- розробки науки і техніки, їх вплив на процес виробництва товарів і їх конкурентоспроможність;
- кризові явища в іншій галузі;
- сезонні коливання;
- посилення монополії на ринку;
- дискримінація підприємств з боку влади та керівництва;
- можливі конфлікти між засновниками (власниками) компанії.

Зовнішні чинники, які можуть вплинути на виникнення кризи, мають радше стратегічний характер. Якщо реагування на них є неточним або несвоєчасним, тобто якщо система своєчасного попередження та реагування для запобігання кризі функціонує погано, це призведе до економічної кризи для компанії. Окремим компаніям, безумовно, не під силу впоратися з кризою національного масштабу, але запровадивши гнучку політику у своїй діяльності, вони можуть значно зменшити негативний вплив загального економічного спаду.

Внутрішні чинники, які викликають кризові явища на підприємстві, систематизують за такими ознаками:

- погано організовані служби управління;
- організаційна структура виробництва не відповідає вимогам часу;
- недостатній рівень кваліфікації персоналу;
- існують недоліки в організації виробничої зони;

- прорахунок у використанні потенційних ресурсів;
- недостатній рівень маркетингу та втрата ринку збуту продукції;
- прорахунки в інвестиційній політиці;
- недостатні зусилля щодо інновацій та раціоналізації;
- неочікуваний брак коштів;
- недостатній оперативний контроль за діяльністю та виробничими процесами.

Ці чинники, як правило, є взаємопов'язаними і в сукупності чинять негативний вплив на кризовий стан компанії. Це призводить до втрати ділової активності, банкрутства, незадовільної організації ринкових зв'язків і втрати конкурентоспроможності.

Виділяють три основні стадії кризи. незначну, серйозну та руйнівну економічну кризу для бізнесу.

Незначна економічна криза — та, яка безпосередньо не загрожує функціонуванню підприємства (за умови переведення підприємства в режим антикризового управління). Внутрішні проблеми (відмова технічного обладнання, невеликі аварії, простої) або банкрутство споживачів продукту ставлять компанію в скрутне фінансове становище на короткий проміжок часу. Проте за ефективною короткостроковою фінансовою підтримки підприємство може швидко вийти з цієї критичної фінансової ситуації, повернути кредити фінансовим установам (банкам) і нормально продовжити господарську діяльність.

До другого етапу відноситься серйозна економічна криза, яка загрожує виживанню компаній і вимагає термінової фінансової реструктуризації. Найчастіше це спричинено економічною дестабілізацією у виробничому чи екологічному секторах.

Катастрофічна економічна криза — кризова ситуація, яка унеможливорює виживання підприємства та призводить до його ліквідації. Як правило, це залежить від форс-мажорних обставин (стихійні лиха, пожежі, повені, землетруси), які практично не мають відношення до підприємства.

Ось конкретні кроки для посилення економічної безпеки та уникнення економічної кризи для українських компаній:

- забезпечення високої фінансової ефективності, фінансової стабільності та корпоративної незалежності діяльності;
- забезпечення технологічної незалежності та досягнення високої конкурентоспроможності технологічного потенціалу підприємств;
- збільшення капіталовкладень для збереження ресурсів;
- активна участь у міжнародних виставках та семінарах та впровадження передового світового досвіду;
- досягнення високої ефективності управління, оптимальної та ефективної організаційної структури управління підприємством;
- досягнення високого рівня кваліфікації персоналу та його інтелектуального потенціалу;
- зведення до мінімуму руйнівного впливу результатів виробничо-господарської діяльності на стан навколишнього природного середовища;
- правовий захист усіх аспектів підприємницької діяльності;
- забезпечення захисту інформації, комерційної таємниці та досягнення необхідного рівня інформаційного забезпечення діяльності всіх структурних підрозділів підприємства;
- ефективна організація безпеки персоналу, капіталу, майна та комерційних інтересів компанії.

Висновок до розділу 2

Здійснивши аналіз фінансової стійкості ПрАТ «Будматеріали» на основі даних його річної фінансової звітності можемо зробити певні висновки.

Як видно з даних табл. 2.1 чистий дохід від реалізації продукції в 2023 році, порівняно з 2022 роком зменшився на 11233 тис. грн. Це означає, що у 2023 році підприємство стало працювати менш ефективно. Валовий прибуток

також зменшився на 1629,5 тис. грн. Собівартість продукції у 2023 році також зменшилася на 4431 тис. грн. Фінансовий результат від операційної діяльності в звітному році як і в базисному має збиток. З усього вище проаналізованого можна зробити висновок, що в цілому підприємство у 2023 році працювало не досить ефективно.

Аналіз коефіцієнтів, які характеризують майновий стан досліджуваного підприємства (таблиця 2.2) показав, зокрема, що коефіцієнт зношення основних засобів у 2023 році зменшився до 0,73, що є позитивним явищем для підприємства. Коефіцієнт оновлення основних засобів у 2023 році показник зменшився до 0,08, що є негативним для підприємства. Коефіцієнт вибуття основних засобів у 2023 році також зменшився до 0,017, що є для досліджуваного підприємства негативним явищем.

З таблиці 2.4 бачимо, що фактично всі коефіцієнти рентабельності ПрАТ «Будматеріали» за досліджуваний нами період погіршилися.

Таблиця 2.5 характеризує ділову активність ПрАТ «Будматеріали». З неї бачимо, що динаміка коефіцієнтів оборотності активів оборотності кредиторської заборгованості, є позитивною. Проте на підприємстві відбулося збільшення у 2023 році строку погашення дебіторської заборгованості. Але загалом більшість показників вказують на те що досліджуване підприємство динамічно розвивається.

У таблиці 2.6 представлені значення коефіцієнтів фінансової стійкості ПрАТ «Будматеріали». З таблиці видно, що коефіцієнт автономії не відповідає нормативному значенню. А зменшення даного показника у 2023 році на 32% свідчить про зменшення фінансової стійкості підприємства і збільшення його залежності від кредиторів. Коефіцієнт концентрації залученого капіталу показує, що у фінансуванні підприємства збільшилася частка позикових коштів. Коефіцієнт фінансового ризику свідчить про посилення залежності підприємства від інвесторів і кредиторів, або іншими словами – про часткове зниження фінансової стійкості. Також у ПрАТ «Будматеріали» недостатньо

власних коштів для покриття матеріальних запасів і потребують залучення позикових.

Наочно динаміку показників фінансової стійкості ПрАТ «Будматеріали» можна побачити на рисунку 2.1. Як бачимо, загалом усі показники фінансової стійкості мають негативну тенденцію, адже спостерігається їх зниження у 2023 році порівняно з 2022 роком.

Дослідивши значення усіх коефіцієнтів ми бачимо, що ПрАТ «Будматеріали» не є фінансово стійким, а також знаходиться у кризовому фінансовому становищі. Підприємство не здатне покрити свої запаси і витрати власним оборотним капіталом, довгостроковим позиками, а також короткостроковими кредитами і позиками.

Отже, ПрАТ «Будматеріали» потрібно негайно розробити шляхи та методи покращення фінансової стійкості підприємства.

З ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ТА ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА

Кожне підприємство повинно визначити межі своєї фінансової стійкості. Недостатня фінансова стійкість компанії може призвести до банкрутства, а надлишок може призвести до «надлишкових» запасів і резервів, що супроводжується збільшенням витрат на їх утримання, відсутністю прибутку та уповільненням темпів економічного розвитку. Визначення стандартизованих лімітів фінансової стабільності є складним процесом. Загальна стабільність підприємства залежить від стабільності збуту (своєчасної оплати за поставлену продукцію, надані послуги та виконані роботи) і доходів від реалізації продукції в обсязі, достатніх для виконання зобов'язань перед бюджетом, і може бути забезпечена лише за умови, що підприємства розраховується з постачальниками, кредиторами, працівниками тощо.

Тому загальна стійкість компанії в основному включає такі рухи грошових потоків, які забезпечують завжди перевищення доходів над витратами [16]. Ця збалансованість становить зміст фінансової стійкості і є основним елементом (умовою) загальної корпоративної стабільності.

Господарська практика багатьох компаній довела, що компанії на даному етапі вже недостатньо мати передові технології виробництва, найдешевшу робочу силу чи успішну службу збуту продукції. Зовнішнє середовище організації часто змінюється. Сьогодні компанії повинні постійно планувати свою господарську діяльність, щоб функціонувати на ринку та залишатися конкурентоспроможними. Водночас кожна зміна несе не лише загрози, а й нові та додаткові можливості для досягнення майбутніх економічних вигод. Компанії повинні вчасно виявляти зовнішні та внутрішні причини фінансової нестабільності та впроваджувати стратегічні та операційні зміни для підтримки фінансової стабільності.

Тому необхідно вивчати, як компанії управляють своїми фінансами, і

використовувати нові підходи, які можуть повною мірою реалізувати переваги планування фінансової стабільності.

Розробляючи порядок планування фінансової стійкості підприємства, необхідно враховувати чинники зовнішнього і внутрішнього середовища, розподіл коштів, які залучає підприємство, і відповідний обсяг фінансових інвестицій, конкретний напрямок розвитку компанії та її структурних підрозділів.

Послідовність планування фінансової стійкості підприємства наведена на рисунках 3.1-3.3 [17].

Етап 1. Планування фінансового розвитку підприємства

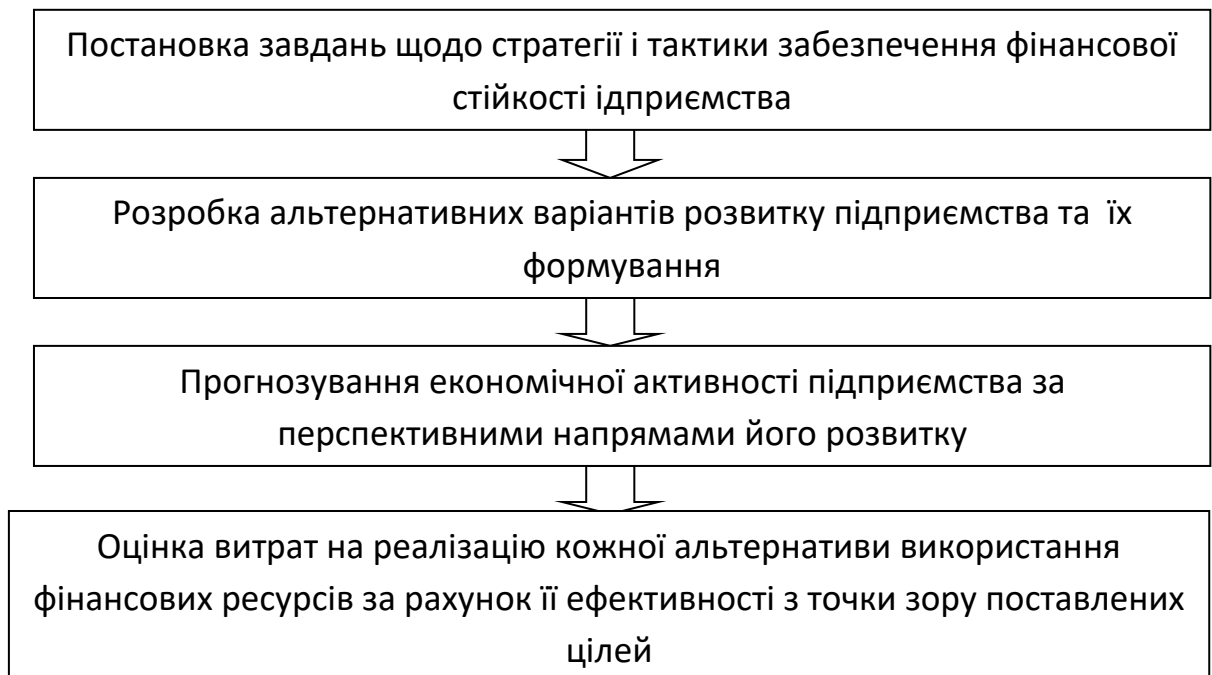

Рисунок 3.1 – Планування фінансового розвитку підприємства

На цьому етапі встановлюються стратегічні та тактичні цілі сталого фінансового розвитку підприємства. Визначаються альтернативні методи розвитку та обґрунтовуються основні напрями розвитку підприємства.

Завдання прогнозування на цьому етапі полягає в тому, щоб детально дослідити можливість розширення господарської діяльності фірми в областях, де очікується економічне зростання. Відповідно до поставлених цілей проводиться оцінка вартості реалізації кожної альтернативи та її ефективності

щодо використання фінансових ресурсів.

Етап 2. Аналіз фінансової стійкості підприємства

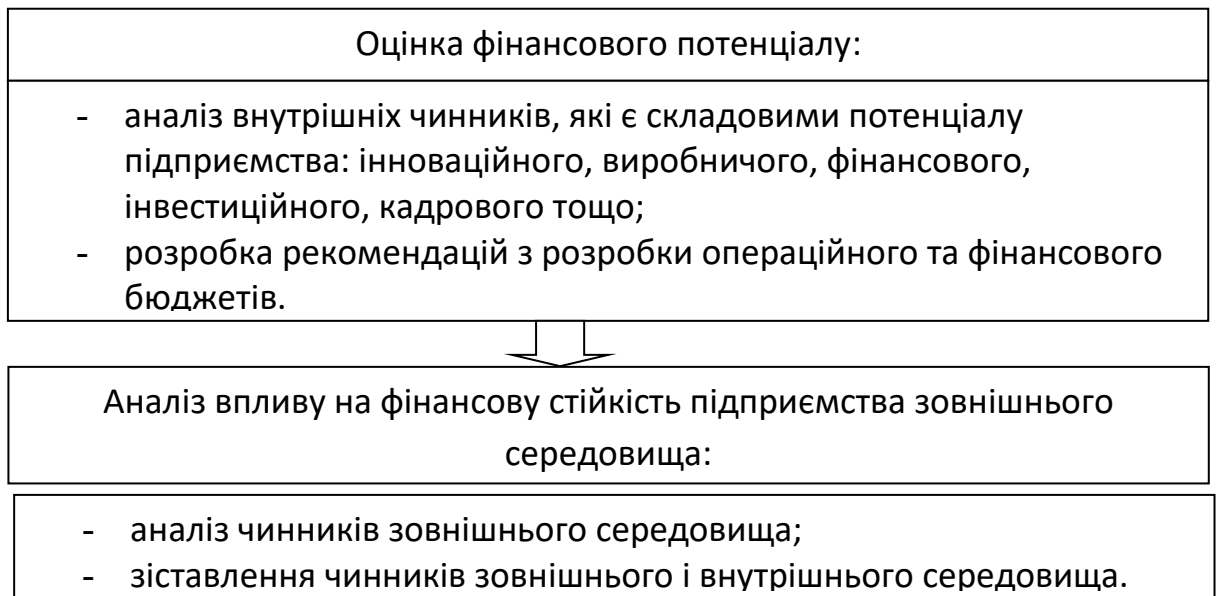

Рисунок 3.2 – Аналіз фінансової стійкості підприємства

На 2 етапі здійснюється аналіз фінансової стійкості підприємства та оцінка його фінансового потенціалу, а також аналізуються внутрішні фактори – складові потенціалу підприємства.

На даному етапі необхідно визначити наскільки цілеспрямовано, взаємо узгоджено та раціонально взаємодіють між собою усі складові фінансової системи, чи система є раціонально організованою, яка її структура. Адже це впливає на величину фінансового потенціалу підприємства, а отже, і на його стійкість.

На етапі аналізу впливу зовнішнього середовища на фінансову стійкість підприємства слід звернути особливу увагу на чинники, які є найслабшими елементами фінансової системи компанії. Прогнозування на цьому етапі потребує виявлення основних обмежень у технологічній сфері, відтворенні основного капіталу, виробництві та організації, макроекономіці та мікроекономіці, інституційних аспектах тощо. Необхідно проаналізувати, як компанія може успішно протистояти і реагувати на зовнішні чинники та посилювати їх позитивний вплив на своє фінансове становище.

Щоб спрогнозувати фінансову стабільність компанії, необхідно здійснити комплексну оцінку її фінансової стійкості з визначенням типу фінансової стійкості в обраному періоді та можливих ключових моментів розвитку фінансової системи. Важливим елементом методики оцінки та прогнозування фінансової стійкості є чітке виділення в плані дій стратегічних та оперативних заходів залежно від типу фінансового стану підприємства.

Етап 3. Розробка рекомендацій для управління фінансовими ресурсами підприємства

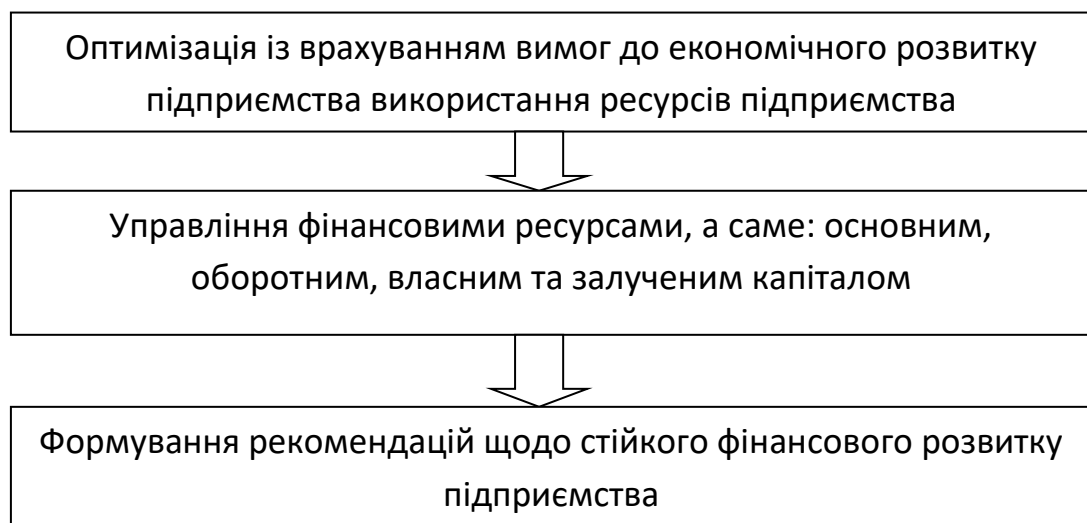

Рисунок 3.3 – Розробка рекомендацій для управління фінансовими ресурсами підприємства

Отже, третій етап – це етап розробки рекомендацій з метою підвищення ефективності управління фінансовими ресурсами підприємства.

Для підприємства управління фінансовою стійкістю є важливим фактором підвищення ефективності їх діяльності, оскільки дозволяє оптимізувати процеси використання різних видів ресурсів. На цьому етапі здійснюється аналіз наявних можливостей запобігання фінансовій нестабільності, виходячи з виконання вимог економічного розвитку підприємства.

Таким чином, використовуючи цей комплекс кроків для планування фінансової стійкості компанії, можна забезпечити сталий розвиток компанії,

фінансування різних видів господарської діяльності із зовнішніх і внутрішніх джерел, а також раціоналізацію фінансових ресурсів. бути гарантованим.

Усі суб'єкти господарювання прагнуть досягти та підтримувати стабільний фінансовий стан, ліквідність та платоспроможність.

Фінансові стратегії повинні використовуватися для підтримки фінансової стабільності компанії. Створення, визначення та реалізація стратегії управління є досить складним і тривалим завданням. Під поняттям «стратегія» розуміється певне завдання та альтернативні методи його виконання, сукупність яких дозволяє досягти поставлених цілей. Серед стратегічних цілей компанії виділяється необхідність визначення напрямків майбутньої діяльності, таких як підвищення якості продукції, досягнення ефективності виробництва з найменшими витратами, забезпечення ефективності технології, зниження витрат, забезпечення продуктивності та достатнього рівня рентабельності [18].

Розробка бізнес-стратегії компанії значною мірою залежить від внутрішніх і зовнішніх факторів, які часто впливають на результат функціонування компанії в різних напрямках. Моделюючи виробничо-господарську діяльність і намагаючись керувати фінансовими умовами, важливо бути уважним і правильно оцінювати вплив цих факторів.

Основою досягнення внутрішньої стабільності підприємств є своєчасне та гнучке управління внутрішніми чинниками діяльності підприємства.

Ступінь впливу чинників на фінансову стійкість компанії залежить не тільки від сили кожного чинника і взаємозв'язку між ними, а й від стадії життєвого циклу, на якій знаходиться компанія в даний момент.

На сучасному етапі однією з основних проблем в управлінні для керівників підприємства є необхідність приймати рішення в умовах нестабільності. Необхідно побудувати гнучку внутрішню структуру управлінської команди компанії та навчити управлінський персонал майбутнім діям при реалізації конкретної стратегії. Для протидії впливу зовнішнього середовища стратегічні рішення повинні прийматися з такою ж

швидкістю, як змінюється зовнішнє середовище. Важливо вибрати правильний шлях реалізації того чи іншого стратегічного рішення.

Приймаючи стратегічні рішення, слід враховувати наступне:

- відповідність між стратегією та можливостями компанії;
- ступінь ризику;
- наявність ресурсів для реалізації стратегії та зручність їх використання.

Стратегія компанії повинна бути спрямована на розподіл фінансових ресурсів, які є в її розпорядженні або у її розпорядженні, для досягнення високих результатів її діяльності та забезпечення фінансової стабільності. Зокрема, для підвищення рентабельності власного капіталу необхідно залучати позикові кошти. Основними способами залучення фінансових коштів є комерційні та банківські кредити, інвестиційні внески працівників, оренда обладнання. Однак всі позичені кошти повинні бути повернуті з відсотками через певний період часу. Проте більшість компаній намагаються залучати позикові кошти, оскільки в розвинутих капіталістичних країнах частка прибутку від бізнесу вища, ніж позики. Однак, як показує практика, залучення позикових коштів не завжди є ефективним. Проте залучення боргових коштів має значні переваги перед дивідендами. За рахунок прибутку виплачуються дивіденди, а за рахунок витрат – відсотки за користування позиковими коштами. Крім того, власники підприємств не завжди повністю спрямовують всю суму дивідендів на розвиток виробництва, частина залишається на споживання. Кредитні кошти мають цільове спрямування, яке контролюється банком.

У сучасних умовах значного поширення набули такі форми розрахунків, як факторинг та ліквідація [19]. При здійсненні факторингових операцій банки отримують винагороду, встановлену в договорі. Кліринг дає можливість врахувати суму простроченої дебіторської заборгованості покупцям по кожному учаснику клірингу. Однак сума платежу включає суму оплати за сировину, матеріали та готову продукцію, а сума оплати для кожної компанії

не збігається. Тому ваш результат ніколи не буде 100-відсотковим.

На основі розробленої фінансової стратегії необхідно забезпечити фінансову стійкість підприємства. Це означає, що продукція підприємства стабільно реалізується, боржники своєчасно за неї розраховуються, а отриманих коштів достатньо для виконання зобов'язань. бюджет, постачальники, кредитори, працівники тощо.

Для стабільної роботи підприємств слід підвищувати їх фондівіддачу, в основному за рахунок зростання обсягу випуску конкурентноздатної продукції в натуральному виразі, що приведе до зростання прибутку на гривню реалізованої продукції. Це дасть змогу збільшити власні оборотні кошти, спрямувати їх на формування мобільних запасів і затрат. З метою покращення виробничої діяльності, зниження собівартості продукції підприємствам необхідно:

- зменшити накладні витрати за рахунок спрощення системи управління, скорочення управлінського персоналу;
- скоротити транспортні витрати за рахунок реорганізації роботи автотранспорту, зменшити до виробничо-необхідної кількість транспортних засобів;
- покращити роботу служби постачання, максимально можливо зменшити кількість посередників при постачанні сировини і матеріалів;
- посилити контроль за якістю продукції, суворо обліковувати брак і виробничі відходи;
- консервація і продаж обладнання, яке не використовується.

Використання усіх резервів і врахування факторів впливу дозволить знизити витрати на одиницю продукції і ціни на неї, то призведе до зростання обсягів реалізації та покращення фінансової стійкості підприємства.

Фінансова стійкість підприємства може бути відновлена в результаті визначення оптимального розміру оборотного капіталу і структури пасивів. З цією метою необхідно проводити роботу по підвищенню мобільності

виробничих запасів та надходженню достатнього розміру коштів. Зокрема, ми пропонуємо для ПрАТ «Будматеріали» наступні шляхи удосконалення фінансової стійкості.

Перш за все ми виходимо з того, що в умовах ринку прибуток є основою економічного і соціального розвитку підприємств; Завдяки отриманню прибутку підприємства мають можливість придбати нове обладнання, споруди та транспортні засоби. Основними драйверами зростання прибутку компанії є:

- зростання продажу товарів;
- зниження собівартості товарів;
- зниження виробничих витрат.

Проаналізуємо докладніше вплив цих факторів на ПрАТ «Будматеріали».

Зростання прибутку за рахунок зростання реалізації продукції. За період з 2022 по 2023 рік виручка підприємства від реалізації продукції збільшилась на 11233 тис. грн. або на 238% (див. табл. 2.3).

Отже, можна спостерігати постійне зростання продажів продукції протягом аналізованого періоду. В першу чергу це пов'язано зі збільшенням асортименту реалізованої продукції та виходом на нові ринки збуту.

Для збільшення обсягів реалізації продукції підприємства необхідно запровадити продаж на умовах лізингу в кредит за рахунок розширення торговельної мережі підприємства.

Особливу увагу слід також приділити зниженню на підприємстві адміністративних витрат, а також витрат на реалізацію товарів. У 2022 році вони становили 1790 тис. грн., у 2023 році вони зменшилися до 1559 тис. грн., що є позитивним явищем для підприємства. В майбутньому підприємству потрібно намагатися і надалі знижувати їх рівень, адже зниження кількості адміністративних витрат призведе до зниження собівартості продукції.

Однією з умов розвитку ПАТ «Будматеріали» є збільшення власного капіталу. Зміни цього показника відображають взаємозв'язок і вплив чинників

економічного зростання, таких як динаміка доходів, напрямок використання, прибутки та фінансова структура капіталу. Збільшення власного капіталу при дефіциті позикових коштів обмежено прибутковістю власних коштів. У 2023 році у ПрАТ «Будматеріали» частка власного капіталу склала 0,12%, що є не достатнім для нормального функціонування підприємства. У загальному обсязі фінансових ресурсів частка власного капіталу не має бути меншою за 50%. Тому оптимальним буде збільшення цього показника із 1001 тис. грн. до 4062 тис. грн. Тоді коефіцієнт автономії становитиме (за формулою 1.2):

$$K_{\text{авт}} = \frac{4062}{8124} = 0,5$$

Значення даного коефіцієнта буде повністю відповідати вимогам. Якщо в структурі джерел домінує власний капітал, це призводить до зміцнення стабільності підприємства, підвищення його фінансової незалежності. Однак наслідком обрання такої стратегії фінансування є невисокий рівень доходності, обмеженість можливостей підприємства в розширеному відтворенні. Для поповнення власного капіталу перш за все необхідно оцінити витрати на його залучення з різних джерел. Перш ніж звернутися до зовнішніх джерел формування власного капіталу, необхідно визнати можливість того, що формування власного капіталу може відбуватися за рахунок внутрішніх джерел. Основними внутрішніми джерелами є прибуток і амортизація. Тому, щоб покращити свою діяльність, необхідно забезпечити:

- зростання обсягів виробництва при діючому рівні цін;
- прискорити оборотність оборотних коштів через активізацію системи постачання;
- мобілізацію внутрішніх ресурсів, продаж зайвого обладнання, раціональне використання вільних площ і приміщень, здача їх в оренду, збільшення навантаження виробничих потужностей і обладнання;

Управління залученим капіталом з використанням зовнішніх джерел є складним та потребує відповідної кваліфікації працівників Використання позикових коштів поряд із власним джерелами фінансування може як

забезпечити стрімке економічне зростання підприємства, так і призвести до посилення його фінансової залежності від зовнішніх інвесторів, о неплатоспроможності і банкрутства. Все залежить від обсягу сформованих зобов'язань і можливостей підприємства щодо їх своєчасного погашення.

З метою пошуку оптимального співвідношення між власним і позиковим капіталом використовують цілу низку показників оцінки пасиву балансу. До їх числа зазвичай відносять: коефіцієнт фінансової незалежності, коефіцієнт фінансової стійкості, коефіцієнт структури довгострокових джерел фінансування, коефіцієнт співвідношення власних і позикових коштів та ряд інших.

Для визначення рекомендованої межі залучення позикових коштів рекомендують використовувати модель ефекту фінансового важеля, яка дозволяє кількісно визначити, на скільки відсотків підвищиться рентабельність власного капіталу за рахунок залучення позикового.

$$\text{ЄФВ} = (\text{ROI} - \text{СВ}) * \frac{\text{ПК}}{\text{ВК}}, \quad (3.1)$$

де ЄФВ – ефект фінансового важеля, ROI – рентабельність активів підприємства (відношення чистого прибутку до вартості активів), СВ - вартість позикового капіталу, ПК – величина позикового капіталу, ВК – величина власного капіталу.

Зміст даного алгоритму полягає в тому, що поки рентабельність активів буде перевищувати ставку відсотків за кредит, залучення позикових джерел фінансування буде сприяти зростанню рентабельності власного капіталу. Таким чином цей показник не лише дозволяє виявити граничну межу залучення позикового капіталу, а і знайти наближене значення оптимальної структури джерел фінансування.

Ще одним важливим моментом є те, що для зростання реалізації продукції підприємству потрібне збільшення активів.

Щодо необоротних активів, то у ПрАТ «Будматеріали» їх забагато. Величина необоротних активів значно перевищує власний капітал, що є

негативним явищем. Тому доцільно було б зменшити їх величину з 5077 тис. грн. до 3500 тис. грн. Тоді із збільшенням власного капіталу і із зменшенням необоротних активів підприємство з кризового фінансового стану перейшло б до нормальної фінансової стійкості, так як підприємству для забезпечення запасів і витрат крім власного обігового капіталу потрібно було б залучити ще й довгострокові кредити і позики.

Для управління боргом ефективними є такі методи.

- визначення строків простроченої заборгованості на рахунках боржників і порівняння їх із середніми галузевими показниками, показниками конкурентів і даними за попередні роки;
- регулярний перегляд кредитного ліміту на основі фактичного фінансового стану клієнта;
- якщо виникла проблема з отриманням грошей, необхідно вимагати депозит на суму, що дорівнює або перевищує суму на рахунку боржника;
- звернення до арбітражних судів для стягнення боргів за наявності поручителів або поручителів;
- якщо це вигідно, то здійснення продажу рахунків боржника факторинговій компанії або банку, що надає факторингові послуги;
- відстрочення виплати грошей, щоб стимулювати попит;
- страхування кредитів для захисту від серйозних збитків через безнадійну заборгованість;
- уникнення боржників із високим ризиком, наприклад, коли покупець перебуває в країні чи галузі, яка зазнає значних фінансових труднощів.

Забезпечуючи належний рівень фінансової стабільності, підприємство може отримати конкурентну перевагу, розвинути свій потенціал і стимулювати діяльність, спрямовану на забезпечення економічного зростання. Це можна розглядати як фінансову стабільність, збалансовану в часі.

Отже, забезпечення фінансової стійкості підприємства проявляється в

досягненні високих фінансових результатів при найменших витратах, у забезпеченні безперервної роботи підприємства і своєчасності розрахунків за зобов'язаннями, а також при вірному і своєчасному перерозподілі фінансових ресурсів, які є в його розпорядженні, спрямування коштів на економічний розвиток підприємства.

Висновок до 3 розділу

Отже, для удосконалення діяльності ПрАТ «Будматеріали» треба здійснити наступне:

- збільшити обсяги виробництва при підвищенні рівня ринкових цін не більше рівня інфляції;
- прискорити оборотність оборотних коштів через активізацію системи постачання;
- мобілізувати внутрішні ресурси, здійснивши продаж зайвого обладнання та налагодження раціонального використання вільних площ і приміщень, здачу їх в оренду, збільшення навантаження виробничих потужностей і обладнання;
- зменшити дебіторську заборгованість;
- знизити витрати електроенергії шляхом ревізії обладнання та впровадити місцеве чи блочне включення світла тощо;
- зменшити витрати на обробку продукції завдяки проведення модернізації обладнання та впровадження нових технологій.
- розробити гнучкий механізм грошових знижок та систему кредитування оптових покупців;
- вивчити ефективність організації сезонного розпродажу товарів з ціновими знижками.

ВИСНОВКИ

Здійснене в бакалаврській роботі дослідження дозволяє зробити такі загальні висновки.

1. Фінансова стійкість підприємства – це такий стан фінансових ресурсів, їх розподіл і використання, який забезпечує розвиток підприємства на основі зростання прибутку і капіталу, при збереженні платоспроможності і кредитоспроможності в умовах допустимого рівня ризику. Це також здатність суб'єкта господарювання до безперебійного здійснення фінансово-господарської діяльності незалежно від змін у бізнес-середовищі та ризиків, які можуть виникнути під час цієї діяльності.

2. Фінансово стійким є підприємство, яке власними коштами здійснює інвестиції в активи (основні засоби, нематеріальні активи, оборотні кошти), не допускає необґрунтованих претензій і погашає борги у встановлений термін.

3. За характером впливу чинників на фінансову стійкість підприємства їх можна в основному поділити на дві групи: ендогенні та екзогенні чинники. До ендогенних чинників належать: адекватність капіталу підприємства, якість активів підприємства, рівень менеджменту, рівень рентабельності, ліквідність балансу підприємства, платоспроможність підприємства. До екзогенних слід віднести: економічні, соціально-політичні та фінансові

4. Існуючі методики оцінювання фінансової стійкості підприємства умовно поділяють на три групи: 1) аналіз через використання співвідношення балансу активів і балансу пасивів підприємства; 2) аналіз за допомогою фінансових коефіцієнтів; 3) аналіз запасу фінансової стійкості.

5. На основі аналізу показників фінансового стану та фінансової стійкості ПрАТ «Будматеріали» можна зробити такі висновки:

1) з даних табл. 2.1 видно, що чистий дохід від реалізації продукції в 2023 році, порівняно з 2022 роком зменшився на 11233 тис. грн. Це означає, що у 2023 році підприємство стало працювати менш ефективно. Валовий прибуток також зменшився на 1629,5 тис. грн. Собівартість продукції у 2023

році також зменшилася на 4431 тис. грн. Фінансовий результат від операційної діяльності в звітному році як і в базисному має збиток. З усього вище проаналізованого можна зробити висновок, що в цілому підприємство у 2023 році працювало не досить ефективно;

2) аналіз коефіцієнтів, які характеризують майновий стан досліджуваного підприємства (таблиця 2.2) показав, зокрема, що коефіцієнт зношення основних засобів у 2023 році зменшився до 0,73, що є позитивним явищем для підприємства. Коефіцієнт оновлення основних засобів у 2023 році показник зменшився до 0,08, що є негативним для підприємства. Коефіцієнт вибуття основних засобів у 2023 році також зменшився до 0,017, що є для досліджуваного підприємства негативним явищем;

3) з таблиці 2.4 бачимо, що фактично всі коефіцієнти рентабельності ПрАТ «Будматеріали» за досліджуваний нами період погіршилися;

4) таблиця 2.5, яка характеризує ділову активність ПрАТ «Будматеріали», показує, що динаміка коефіцієнтів оборотності активів оборотності кредиторської заборгованості, є позитивною. Проте на підприємстві відбулося збільшення у 2023 році строку погашення дебіторської заборгованості. Але загалом більшість показників вказують на те що досліджуване підприємство динамічно розвивається;

5) у таблиці 2.6 представлені значення коефіцієнтів фінансової стійкості ПрАТ «Будматеріали». З таблиці видно, що коефіцієнт автономії не відповідає нормативному значенню. А зменшення даного показника у 2023 році на 32% свідчить про зменшення фінансової стійкості підприємства і збільшення його залежності від кредиторів. Коефіцієнт концентрації залученого капіталу показує, що у фінансуванні підприємства збільшилася частка позикових коштів. Коефіцієнт фінансового ризику свідчить про посилення залежності підприємства від інвесторів і кредиторів, або іншими словами – про часткове зниження фінансової стійкості. Також у ПрАТ «Будматеріали» недостатньо власних коштів для покриття матеріальних запасів і потребують залучення позикових.

Наочно динаміку показників фінансової стійкості ПрАТ «Будматеріали» можна побачити на рисунку 2.1. Як бачимо, загалом усі показники фінансової стійкості мають негативну тенденцію, адже спостерігається їх зниження у 2023 році порівняно з 2022 роком.

Отже, дослідивши значення усіх коефіцієнтів ми бачимо, що ПрАТ «Будматеріали» не є фінансово стійким, а також знаходиться у кризовому фінансовому становищі. Підприємство не здатне покрити свої запаси і витрати власним оборотним капіталом, довгостроковим позиками, а також короткостроковими кредитами і позиками.

5. Для відновлення фінансової стійкості керівництво ПрАТ «Будматеріали» повинно вжити таких заходів:

- знизити запаси і витрати підприємства;
- збільшити власний оборотний капітал за рахунок внутрішніх і зовнішніх джерел;
- прискорити обертання капіталу в поточних активах;
- забезпечити технологічну незалежність і досягнення високої конкурентоспроможності технічного потенціалу підприємства;
- збільшити капіталовкладення у ресурсозбереження;
- забезпечити активну участь у міжнародних виставках, семінарах та впровадження передового світового досвіду;
- забезпечити підвищення ефективності та оптимізувати організаційну структуру управління підприємством;
- підвищити рівень кваліфікації персоналу та його інтелектуальний потенціал.

6. З метою збільшення прибутку ПрАТ «Будматеріали» слід домогтися зниження собівартості продукції скоротивши ті виробничі витрати, які мають найбільшу питому вагу у їх структурі. Для зниження собівартості продукції керівництво підприємству необхідне відкриття нових виробничих цехів у і інших містах України, що дозволить змогу знизити її собівартість та підвищити конкурентоспроможність на ринку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Белявов А. Т., Олійник А. В. Фінансова стійкість підприємства та шляхи її зміцнення. Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». 2018. № 12 (22). С. 52-54.
2. Масленніков В.І. Механізм управління фінансовою стійкістю промислового підприємства. Ефективна економіка. 2018. №1. С. 34-35.
3. Ладунка І.С. Шляхи покращення фінансового стану підприємств в сучасних економічних умовах. Економіка і суспільство. 2019. №5. С. 44-45.
4. Василюк І. М. Необхідність аналізу фінансової стійкості підприємства задля забезпечення стабільності його функціонування. Економічний аналіз. 2019. №11(2). С.36-37.
5. Дзюбенко. О. М. Аналітичні показники оцінки фінансового потенціалу. Ефективна економіка. 2019. №11. С.22-23.
6. Белявов А. Т., Олійник А. В. Фінансова стійкість підприємства та шляхи її зміцнення. Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». 2018. № 12 (22). С. 52-54.
7. Шушкова Ю. В., Парфенюк Є. І. Стратегічні орієнтири та засоби зміцнення фінансової стійкості підприємств в умовах нестабільності. Академічні візії. 2023. №24. DOI: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.8424502> (дата звернення: 30.05.2024).
8. Нагорна І. В., Степанчук О. О. Стратегічний аналіз фінансової стійкості підприємства. Ефективна економіка. 2020. №11. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2020.11.80> (дата звернення: 30.05.2024).
9. Неізнестна О., Григорук А., Литвин Л. Сучасні інструменти підтримки фінансової стійкості України в умовах воєнного стану. Економіка та суспільство. 2022. №39. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-39-62> (дата звернення: 30.05.2024).
10. Левкович О. В., Калашнікова Ю. М. Фінансова стійкість як передумова інноваційного розвитку підприємства. Ефективна економіка. 2021. №4.

DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2021.4.76> (дата звернення: 30.05.2024).

11. Докієнко Л. Концептуальні підходи до комплексної діагностики фінансової стійкості підприємства. Підприємництво та інновації. 2020. №14. С. 25–31. DOI: <https://doi.org/10.37320/2415-3583/14.5>
12. Ізюмська В., Нікульшина А. Управління фінансовою стійкістю підприємства. Економіка та суспільство. 2021. № 34. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-34-26>
13. Ганін В., Алекперов Р. Оцінка системи управління фінансовою стійкістю підприємства в сучасних умовах господарювання. Молодий вчений. 2020. № 11 (87). С. 149–152. DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2020-11-87-32>.
14. Приймак С., Волкова О. Діагностика фінансової стійкості підприємств в умовах посилення глобальної конкуренції. Економіка та суспільство. 2021. № 30. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-30-58>
15. Клочко Т. Фінансова безпека як умова фінансової стійкості підприємства. Економіка та суспільство. 2021. № 23. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-23-17>
16. Геращенко І.О. Механізм управління фінансовою стійкістю підприємства. Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» : економічні науки. 2017. № 24(1246). С. 124–128.
17. Докієнко Л.М. Концептуальні підходи до комплексної діагностики фінансової стійкості підприємства. Підприємництво та інновації. 2020. №14. С. 25–31.
18. Жукевич С.М. Діагностика фінансово-економічної стійкості суб'єкта господарювання: концептуальний підхід. Інноваційна економіка. 2016. № 5–6(63). С. 206–211.
19. Кампо Г.М., Дочинець Н.М., Гаврилець О.В. Оцінка фінансової стійкості підприємств України. Науковий вісник Ужгородського університету : Серія «Економіка». 2017. № 49. С. 150–158.

20. Корчевська Л. О., Адвокатова Н. О. Вартісний підхід до визначення фінансової стійкості підприємств. Вісник Херсонського національного технічного університету. 2021. Вип. 1 (76). С. 198–203. DOI: <https://doi.org/10.35546/kntu2078-4481.2021.1.25>
21. Лазоренко В. В. Аналіз методів оцінки фінансової стійкості підприємства. Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії. 2018. Вип. № 1(13). С. 124–128.
22. Чубка, О. М., Процяк, Т. Ю. (2023). Вплив повномасштабного вторгнення на фінансову стійкість державних підприємств військово - промислового комплексу України. Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління, (10). <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2023-10-08-01>
23. Беялов Т. Е., Олійник А. В. Фінансова стійкість підприємства та шляхи її зміцнення // Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". 2016. № 12. С.154-160.
24. Гончар Л., Беяк А. Удосконалення механізму формування фінансової стійкості підприємств сфери гостинності // Економіка та суспільство. 2021. №25. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-25-23> (дата звернення 01.06. 2024).
25. Дранус В. В., Биченко Є. О. Оцінка ефективності управління фінансовими ресурсами фармацевтичних підприємств. Modern Economics. 2022. №36(2022). С. 51-58. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V36\(2022\)-08](https://doi.org/10.31521/modecon.V36(2022)-08)
26. Зянько В. В. Півторак О.О. Чинники впливу на фінансову стійкість підприємства в умовах ринкових відносин. Матеріали LIII Науково-технічної конференції підрозділів Вінницького національного технічного університету (м. Вінниця, 20-22 березня 2024 р.) URL: <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/all-fm/all-fm-2024/paper/view/20370/16859>

Додаток А
ПРОТОКОЛ
ПЕРЕВІРКИ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ
НА НАЯВНІСТЬ ТЕКСТОВИХ ЗАПОЗИЧЕНЬ

Назва роботи: Управління фінансовою стійкістю підприємства (на прикладі приватного акціонерного товариства «Будматеріали»)

Тип роботи: БКР

(БКР, МКР)

Підрозділ кафедра фінансів та інноваційного менеджменту

(кафедра, факультет)

Показники звіту подібності Unichек

Оригінальність 93,6% Схожість 6,4%

Аналіз звіту подібності (відмітити потрібне):

1. Запозичення, виявлені у роботі, оформлені коректно і не містять ознак плагіату.
2. Виявлені у роботі запозичення не мають ознак плагіату, але їх надмірна кількість викликає сумніви щодо цінності роботи і відсутності самостійності її виконання автором. Роботу направити на розгляд експертної комісії кафедри.
3. Виявлені у роботі запозичення є недобросовісними і мають ознаки плагіату та/або в ній містяться навмисні спотворення тексту, що вказують на спроби приховування недобросовісних запозичень.

Особа, відповідальна за перевірку _____
(підпис)

Зянько В. В.
(прізвище, ініціали)

Ознайомлені з повним звітом подібності, який був згенерований системою Unichек щодо роботи.

Автор роботи _____
(підпис)

Півторак О. О.
(прізвище, ініціали)

Керівник роботи _____
(підпис)

Зянько В. В.
(прізвище, ініціали)

ІЛЮСТРАТИВНА ЧАСТИНА

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ

ПІДПРИЄМСТВА

(на прикладі приватного акціонерного товариства
«Будматеріали»)

Таблиця 2.1 – Розрахунок абсолютних показників фінансового стану
 ПрАТ «Будматеріали»

Показник	Значення		Зміна значень	
	2022 рік	2023 рік	Абсолютне	Темп приросту, %
1	2	3	4	5
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг	19433	8200	-11233	-57,80
Собівартість реалізованої продукції	18275,5	13844,5	-4431	-24,25
Валовий прибуток	1601,5	-28	-1629,5	-101,75
Фінансовий результат від операційної діяльності	-1491	-2577	-1086	72,84
фінансовий результат від звичайної діяльності	-1577	-2784	-1207	76,54
Чистий прибуток (збиток)	-1577	-2784	-1207	76,54
Валюта балансу	8077,	8432,5	355,5	4,40
Середня величина необоротних активів	5344	5077	-267	-5,00
Середня величина оборотних активів	2962	3397	435	14,69
Середня величина власного капіталу	3863	1001	-2862	-74,09
Середня величина залученого капіталу	4878	7123	2245	46,02

Таблиця 2.2 – Аналіз майнового стану ПрАТ «Будматеріали»

Показники,	Значення, тис. грн.		Нормативне значення	Відхилення	
	2022	2023		Абсолютне	Темп приросту, %
1	2	3	4	5	6
Кз	1,16	0,73	Зменшення	-0,43	-37,069
К _о оз	0,16	0,08	Збільшення	-0,08	-50
К _в оз	0,023	0,017	Менше ніж К _о оз	-0,006	-26,087

Таблиця 2.3 – Аналіз ліквідності ПрАТ «Будматеріали»

Показник	Значення, тис. грн.		Нормативне значення	Відхилення	
	2022	2023		Абсолютне	Темп приросту %
1	2	3	4	5	6
Кп	0,97	0,53	≥ 1	-0,44	-45,36
Кш.л	0,34	0,17	0,6-0,8	-0,17	-50,00
Кабс.л	0,006	0,007	≥ 0 Збільшення	0,00	16,67
ЧОК	-109	-2743	≥ 0 Збільшення	-2634,00	2416,51

Таблиця 2.4 – Аналіз рентабельності ПрАТ «Будматеріали»

Показник	Значення, тис. грн.		Абсолютне відхилення	Темп приросту, %
	2022	2023		
1	2	3	4	5
Коефіцієнт рентабельності активів	-0,19	-0,34	-0,15	78,95
Коефіцієнт рентабельності ВК	-0,65	-0,6	0,05	-7,69
Коефіцієнт рентабельності продажу	-0,08	-0,34	-0,26	325,00
Коефіцієнт рентабельності витрат	0,032	-0,074	-0,11	-331,25

Таблиця 2.5 – Аналіз ділової активності ПрАТ «Будматеріали»

Показник	Значення, тис. грн		Абсолютне відхилення	Темп приросту, %
	2022	2023		
1	2	3	4	5
Коефіцієнт оборотності активів	1,02	2,3	1,28	125,49
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	35,27	146,66	111,39	315,82
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	7,08	18,48	11,40	161,02
Строк погашення дебіторської заборгованості	50,85	19,48	-31,37	-61,69
Строк погашення кредиторської заборгованості	10,2	2,45	-7,75	-75,98
Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів	5,35	9,29	3,94	73,64
Коефіцієнт оборотності основних засобів	3,78	9,33	5,55	146,83
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	1,77	8,02	6,25	353,11

Таблиця 2.6 – Значення коефіцієнтів фінансової стійкості
ПрАТ «Будматеріали»

Показник	Значення		Абсолютне відхилення	Темп приросту, %
	2022	2023		
1	2	3	4	5
Коефіцієнт автономії	0,44	0,12	-0,32	-72,73
Коефіцієнт концентрації залученого капіталу	0,56	0,88	0,32	57,14
Коефіцієнт фінансового ризику	1,26	7,12	5,86	465,08
Коефіцієнт маневрування власного капіталу	-0,38	-4,07	-3,69	971,05
Коефіцієнт забезпеченості власним оборотним капіталом	-0,44	-1,34	-0,9	204,55
Коефіцієнт забезпечення матеріальних запасів власними оборотними коштами	-0,71	-2,07	-1,36	191,55

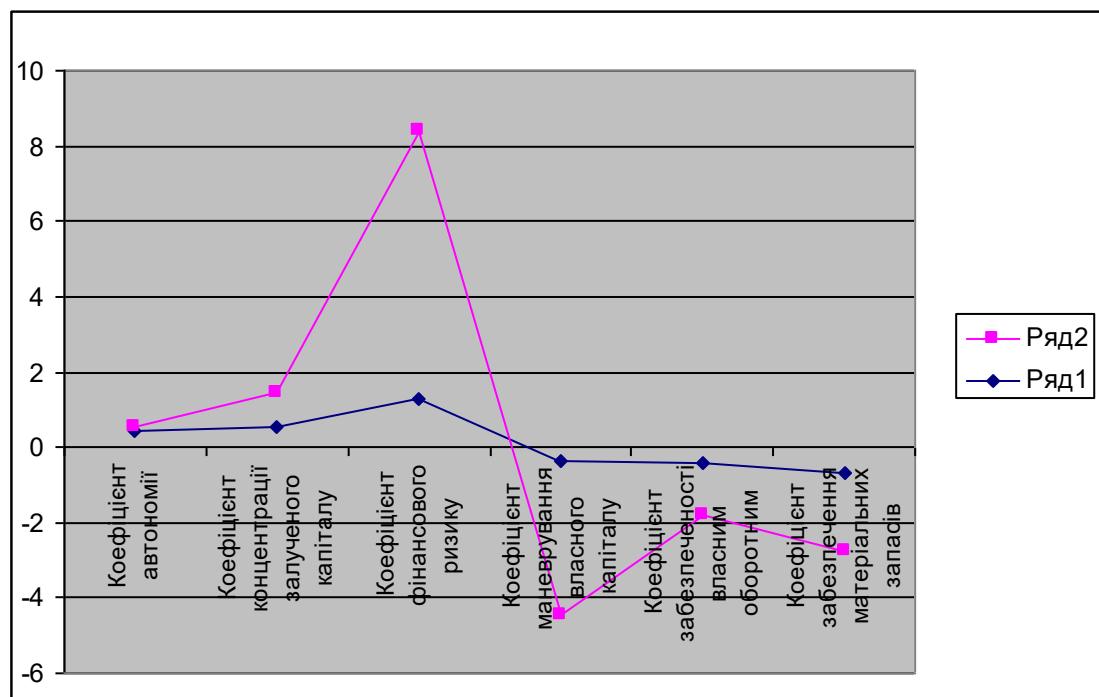

Рис. 2.1 – Динаміка показників фінансової стійкості
ПрАТ «Будматеріали»